

Centrum pre výskum etnicity a kultúry

MLÁDEŽ, RADIKALIZÁCIA A DIGITÁLNY SVET

**Prehľadová štúdia existujúcich výskumov o mladých
ľuďoch na Slovensku**

2026

CVEK
centrum pre výskum
etnicity a kultúry

Mládež, radikalizácia a digitálny svet

Prehľadová štúdia existujúcich výskumov o mladých ľuďoch na Slovensku

Autorstvo

Elena Gallo Kriglerová
Alena Holka Chudžíková
Jana Kadlečíková

Vydalo:
Centrum pre výskum etnicity a kultúry
Heydukova 2139/3
811 08 Bratislava
www.cvek.sk

2026

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Štúdia bola vypracovaná v rámci projektu “Mladí a radikalizácia - dáta a skúsenosti ako základ pre lepšiu prevenciu”, ktorý Centrum pre výskum etnicity a kultúry realizuje s podporou Nadácie Orange.

Nadácia

Obsah

ÚVOD	4
KONCEPTUALIZÁCIA POJMOV RADIKALIZÁCIA A EXTRÉMIZMUS VO VÝSKUMOCH	6
Radikalizácia a extrémizmus mladých v kontexte výskumu	6
Pojem radikalizácia a jeho použitie vo výskumoch.....	7
Pojem extrémizmus a jeho použitie vo výskumoch.....	9
POSTOJE, HODNOTY A POCITY MLADÝCH ĽUDÍ	10
POCITY A HODNOTY MLADÝCH ĽUDÍ.....	11
Univerzálne ľudské hodnoty.....	11
Dôležitosť životných sfér.....	11
Sebadôvera a viera vo vlastné schopnosti	11
Životná spokojnosť mladých ľudí	12
Osamelosť a opora	14
Dôvera v ľudí	15
PODPORA DEMOKRATICKÝCH PRINCÍPOV A AUTORITÁRSTVO	16
Podpora demokratických princípov.....	16
Príklon k autoritárstvu a pevná vodcovská ruka	17
VNÍMANIE EXTRÉMISTICKÝCH PREJAVOV MLADÝMI ĽUĎMI	17
Čo považujú mladí za prejavy extrémizmu a ako túto tému vnímajú?	17
POSTOJE K ROZMANITOSTI, RÔZNYM SKUPINÁM A NAJČASTEJŠIE TERČE NENÁVISTI NA INTERNETE	19
POSTOJE K ROZMANITOSTI A VZŤAH KU KRAJINE.....	19
POSTOJE K RÔZNYM SKUPINÁM OBYVATEĽSTVA	20
Postoje k Rómom.....	20
Postoje ku queer skupinám	21
Postoje voči cudzincom, utečencom a špecificky ľuďom z Ukrajiny.....	22
Postoje k ženám a vnímanie rodovej rovnosti	23
SKUPINY, KTORÉ ČELIA NAJVÄČŠEJ NENÁVISTI VO VEREJNOM PRIESTORE	24
PRÍČINY RADIKALIZÁCIE – PUSH A PULL FAKTORY	26
MIKROÚROVEŇ	27
Individuálne faktory	27
Rodinné prostredie	28
Religiozita a spiritualita.....	29
MEZOÚROVEŇ	30
Školské prostredie a vzdelávací systém	30

Sociálne vzťahy a rovesnícke skupiny.....	30
MAKROÚROVEŇ.....	33
Stav spoločnosti a problémové fungovanie štátu.....	33
Sociálna nespravodlivosť	33
Nezáujem o situáciu a problémy mladých ľudí v spoločnosti.....	34
TYPOLÓGIA A PROFILY RADIKALIZOVANEJ MLÁDEŽE.....	35
Kto sú teda radikalizovaní mladí?.....	39
NENÁVISTNÝ, RADIKÁLNY A EXTRÉMISTICKÝ OBSAH V ONLINE PRIESTORE	40
VNÍMANIE ONLINE PROSTREDIA.....	40
Pocit prijatia, rešpektu či vypočutia.....	40
Vnímanie pozitívnych aspektov online prostredia.....	41
Vnímanie negatívnych aspektov online prostredia.....	42
VYUŽÍVANIE SOCIÁLNYCH SIETÍ	44
Pocity prežívané na sociálnych sieťach.....	44
Sledovanie influencerov	45
Online komunity a skupiny.....	45
SKÚSENOSTI MLADÝCH ĽUDÍ S NENÁVISTNÝM, RADIKÁLNYM A EXTRÉMISTICKÝM OBSAHOM ONLINE A JEHO VNÍMANIE	47
Hlavné kanály pre šírenie nenávistných, radikálnych a extrémistických obsahov online	48
PUSH A PULL FAKTORY RADIKALIZÁCIE V ONLINE PRIESTORE.....	49
Čo mladých v online priestore priťahuje k radikálnemu obsahu? (pull faktory)	50
Čo mladých z bežného života vytláča do radikálneho online priestoru (push faktory)?	51
NENÁVISTNÝ A ŠKODLIVÝ OBSAH NA INTERNETE.....	52
Nenávistný obsah namierený voči špecifickým skupinám.....	52
Gore obsah.....	53
Mizogýnia, manosféra	53
Vnímanie hranice medzi vyjadrením názoru a šírením nenávisti	54
Strety s extrémizmom	55
Reakcie na nenávistný, radikálny a extrémistický obsah	56
Ako prítomný je nenávistný a radikálny obsah v online priestore?	57
ŽELANÉ ZMENY V ONLINE SVETE	58
BIBLIOGRAFIA.....	60

ÚVOD

Táto prehľadová štúdia vznikla ako súčasť projektu, ktorý realizujeme s podporou Nadácie Orange v rámci iniciatívy *Bez nástrah online*. Jej hlavným cieľom je komplexne zmapovať a zosumarizovať existujúce výskumy, ktoré sa v posledných rokoch na Slovensku venovali téme radikalizácie a extrémizmu mladých ľudí. Vzhľadom na to, že poznatky o tejto problematike sú často fragmentované v rôznych čiastkových analýzach a správach, štúdia prináša ucelený pohľad na to, akým spôsobom výskumné tímy na Slovensku k tejto téme pristupujú a aké dáta máme aktuálne k dispozícii.

Potreba takejto prehľadovej štúdie vyplýva z rastúcej dôležitosti porozumieť prostrediu, v ktorom dnešní mladí ľudia dospievajú. Mladí ľudia čelia mnohým neistotám, často zažívajú pocity nevypočutia či frustrácie a sú čoraz viac vystavení silnému vplyvu online priestoru, čo môže vytvárať podhubie pre prijímanie zjednodušených, radikálnych riešení. Cieľom tohto textu je poskytnúť všetkým kľúčovým aktérom – od tvorcov verejných politík cez zástupcov samospráv, školy až po ľudí pracujúcich s mladými ľuďmi – spoľahlivý informačný základ pre pochopenie týchto javov a pre efektívnejšie nastavenie preventívnych stratégií.

Štruktúra textu je rozdelená do niekoľkých logických celkov. V prvej časti sa zameriavame na teoretické uchopenie radikalizácie a extrémizmu, s cieľom ukázať, ako rôznorodo s týmito kľúčovými pojmami pracujú slovenské výskumy a prečo je dôležité rozumieť ich definíciám. Následne prechádzame k analýze širšieho podhubia – hodnôt, pocitov a postojov mladých ľudí. Zameriavame sa na to, ako výskumy mapujú ich životnú spokojnosť, vnímanie demokracie, dôveru v inštitúcie a prítomnosť opory vo svojom okolí, čo sú faktory kľúčové pre ich odolnosť voči extrémistickým vplyvom.

Ďalšia časť štúdie sa bližšie venuje postojom mladých ľudí k rozmanitosti a rôznym menšinám, pričom sa snažíme reflektovať, ktoré skupiny obyvateľstva sa najčastejšie stávajú terčom nenávisti. Na tento kontext plynule nadväzuje podrobné mapovanie takzvaných push a pull faktorov – teda komplexných príčin a motivácií, ktoré mladých ľudí na jednej strane vytláčajú z bežnej spoločnosti a na druhej strane priťahujú k radikálnym ideológiám. V tejto súvislosti text ponúka aj prehľad toho, ako rôzne prístupy identifikujú profily a typológiu radikalizovaných mladých ľudí.

V záverečnej časti text zameriava pozornosť na špecifiká online priestoru, ktorý v súčasnosti predstavuje jeden z najvýznamnejších urýchľovačov radikalizácie. Táto kapitola predstavuje zistenia o tom, ako mladí ľudia vnímajú digitálne prostredie a online komunity, aké sú ich reálne skúsenosti s nenávisťným či extrémistickým obsahom a aké konkrétne mechanizmy v online svete prispievajú k rozvoju radikalizačných procesov.

KONCEPTUALIZÁCIA POJMOV RADIKALIZÁCIA A EXTRÉMIZMUS VO VÝSKUMOCH

Nasledujúca kapitola približuje, ako zmapované výskumy teoreticky uchopujú a následne v praxi merajú radikalizáciu a extrémizmus. Prístup k ich skúmaniu totiž nie je jednotný a viaceré štúdie ich ani jasne nedefinujú. Práve zvolená definícia a metodika sú však pre pochopenie problematiky kľúčové. To, či výskumnícke tímy chápu tieto javy ako postupný proces, hlbokú hodnotovú transformáciu alebo primárne ako bezpečnostnú hrozbu, ovplyvňuje celú štúdiu. Od tohto počiatočného nastavenia sa priamo odvíja to, aké zistenia výskum vôbec prinesie a ako ich môžeme vo finále interpretovať.

Radikalizácia a extrémizmus mladých v kontexte výskumu

V posledných rokoch boli realizované viaceré výskumy zamerané na problematiku radikalizácie mladých a ich príklonu k extrémizmu (IUVENTA/OSF, 2018; Veľšic, 2017; Gallová Kriglerová et al., 2022; Orange Slovensko, 2026; Brutovská, Béreš, 2022; Vicenová, Juščáková, 2022; Lichner et al., 2024; Pétiová, 2024; Madro, Gallová Kriglerová, Juráneková, 2025, a ďalšie).

Konceptualizácia a operacionalizácia pojmov **radikalizácia a extrémizmus** je v uvedených výskumoch rôzna. Variuje od podrobného definovania týchto pojmov a presného vymedzenia pre účely výskumu až po ich pomerne intuitívne a nedefinované použitie. Mnohé z uvedených výskumov teda neuvádzajú koncepčné uchopenie týchto pojmov, čo možno vnímať ako **hlavný nedostatok v prístupe k skúmaniu týchto javov**. Zistiť ako jednotlivé výskumy chápu a pristupujú k skúmaniu radikalizácie a extrémizmu je potom možné len cez konkrétne výskumné metódy, napríklad prostredníctvom toho, ako je konštruovaný dotazník a ktoré rôzne témy pokrýva.

Niektoré zmapované výskumy používajú pojmy radikalizácia a extrémizmus ako **synonymá**, niektoré sa takmer výlučne zameriavajú len na niektorý z týchto dvoch pojmov. Pojem radikalizácia sa viac objavuje skôr v novších výskumoch, čo môže naznačovať istý posun vo vnímaní tejto témy.

Čo sa týka rozdielov v definovaní a použití pojmov radikalizácia a extrémizmus, je možné zhrnúť, že **radikalizácia je skôr chápaná ako proces a extrémizmus ako stav alebo výsledok**, najmä spomínaného procesu radikalizácie.

Výskumy definujú **radikalizáciu** najmä ako dynamický, multifaktoriálny a postupný proces, ktorý môže byť chápaný ako „schodisko“ (staircase model) (Lichner et al., 2024), kde

jednotlivec prechádza od pocitov nespravodlivosti, cez posilňovanie frustrácie v prípade nedostupných možností prekonať pociťovanú nespravodlivosť, prejavov agresie až k príprave na násilný čin. **Extrémizmus** je vo výskumoch skôr definovaný ako súbor presvedčení alebo konaní, ktoré odmietajú základné princípy demokracie a právneho štátu. Predstavuje samotný prejav alebo vyvrcholenie predchádzajúceho procesu radikalizácie.

Pojem radikalizácia a jeho použitie vo výskumoch

Väčšina zmapovaných výskumov používa pojem **radikalizácia** mladých ľudí pre potreby výskumu ako kľúčový koncept, pričom sa zhodujú na jeho **procesuálnom charaktere**, ale líšia sa do určitej miery v operacionalizácii tohto pojmu pre potreby výskumu.

Pojem radikalizácia je v zmapovaných výskumoch chápaný nasledujúcimi spôsobmi:

- **Procesuálne chápanie radikalizácie** - niektoré výskumy (napr. Lichner et al., 2024) definujú radikalizáciu ako transformačný proces na individuálnej úrovni, ktorý má kognitívnu (zmena myslenia) a behaviorálnu (zmena správania) zložku. Tento proces zahŕňa postupnú zmenu správania, názorov a postojov jednotlivca v dôsledku vplyvu rôznych faktorov. Podľa Brutovskej a Béreša (2022) proces radikalizácie vzniká z pocitu prázdnoty a nedôvery v inštitúcie a má viaceré fázy od revolty cez hnev až po agresiu a násilie.
- **Kontextuálne chápaná radikalizácia** – vo výskume CVEKu je radikalizácia definovaná širšie ako proces (Gallová Kriglerová et al., 2022), ktorý **súvisí s inými sociálnymi javmi**, ako je pokles inštitucionálnej a interpersonálnej dôvery, odmietanie kultúrnej rozmanitosti, nízky sociálny kapitál a neriešenie spoločenských problémov, ktorým ľudia čelia.
- **Definovanie radikalizácie prostredníctvom voličského správania** – výskumy IUVENTA/OSF (2018) a IVO (Veštic, 2017) chápu radikalizáciu ako analytickú kategóriu na rozlíšenie skupín mládeže. „Radikáli“ sú tu definovaní na základe ochoty voliť radikálne alebo extrémistické strany (napr. ĽSNS). Radikalizácia je tu vnímaná ako nárast sympatií k pravicovému extrémizmu, pričom výskum identifikuje rôzne stupne v tomto procese: od aktívnych členov cez sympatizantov až po tzv. sólo radikálov.
- **Online radikalizácia** – niektoré výskumy (Hovanová, Šed'o, 2025; Orange Slovensko, 2026) sa sústreďujú na radikalizáciu v digitálnom priestore, ktorý funguje ako významný faktor, pretože rôzne digitálne platformy a sociálne siete posilňujú a urýchľujú proces radikalizácie.
- **Radikalizácia ako dôsledok nevypočutia** – projekt organizácie IPčko *Nevypočutý* (Madro, Gallová Kriglerová, Juráneková, 2025) vníma radikalizáciu ako reakciu na to,

v akej situácii sú mladí ľudia, na nenaplnenie ich potrieb a frustráciu z toho, že ich hlas nie je v spoločnosti a v škole braný vážne.

Identifikované výskumy sa do určitej miery líšia v metodike merania miery radikalizácie a v tom, na aký aspekt radikalizácie kladú dôraz.

Pre potreby **merania miery radikalizácie** sa v zmapovaných výskumoch objavujú nasledujúce **konkrétne metódy**:

Metodika REPTSA¹ (Radical and Extremist Attitudes and Tendencies in Adolescent Behaviour) – zameriava sa na identifikáciu osobných hodnôt a všeobecných názorov podporujúcich radikalizáciu a extrémizmus. Tento nástroj (Lichner, Šeďo, 2023) je spomínaný a používaný najmä v novších výskumoch. REPTSA pozostáva z 33 položiek meraných na 5-bodovej Likertovej škále. Dosiahnuté celkové skóre vypovedá o miere radikalizácie respondentov.

Meranie prostredníctvom širšieho komplexu indikátorov – niektoré výskumy, napr. výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022) používajú komplex indikátorov, ktoré súvisia s procesom radikalizácie a môžu signalizovať zvyšujúce sa riziko radikalizácie časti populácie.

Metodika pre meranie radikálneho správania v digitálnom priestore – výskumníci Hovanová a Šeďo (2025) uvádzajú, že pre meranie radikálneho online správania vytvorili vlastný nástroj so štyrmi základnými položkami mapujúcimi online správanie, ktoré sú doplnené ďalšími viac ako 20 položkami mapujúcimi spôsob využívania internetu a charakter vyhľadávaného obsahu.

Zmapované výskumy **kladú dôraz na nasledujúce aspekty radikalizácie** alebo faktory, ktoré s radikalizáciou súvisia:

- radikalizácia ako proces, ktorý má komplexné príčiny a súvislosti – radikalizácia je dávaná do súvislosti so širšími spoločenskými javmi,
- radikalizácia ako preferencia politického extrémizmu a politických radikálov,
- online radikalizácia – radikalizácia pod vplyvom interakcií v online prostredí, najmä na digitálnych platformách a na sociálnych sieťach,
- radikalizácia ako psychologický proces – proces vývoja na úrovni jednotlivca v konkrétnej situácii pod vplyvom rôznych faktorov, ktorých kombinácia zvyšuje jej riziko.

Určité odlišnosti v chápaní pojmu radikalizácia sa týkajú aj toho, či je násilie vnímané ako nevyhnutná súčasť procesu radikalizácie, alebo jeho vyústenie. Niektoré prístupy spájajú radikalizáciu priamo s násilným činmi (napr. násilným extrémizmom alebo terorizmom) a

¹ Dotazník vytvorený na základe tejto metodiky je dostupný na <https://youngster.sk/dotaznik/>

vnímajú ju ako proces, ktorý vedie k páchaniu násilia. Iné výskumy skôr zdôrazňujú existenciu subjektívnej alebo latentnej radikalizácie. Podľa nich radikalizácia nemusí nevyhnutne vyústiť do fyzického násilia; nebezpečná je aj samotná vnútorná zmena hodnôt, sociálna izolácia a prijatie nenávisťnej ideológie.

Základná odlišnosť v použití pojmu radikalizácia v zmapovaných výskumoch spočíva v tom, či výskum vníma radikalizáciu len ako **cestu k násilnému činu** (bezpečnostný pohľad), alebo ako **hlbokú hodnotovú transformáciu**, ktorá je nebezpečná sama osebe, aj bez prejavov fyzickej agresie (sociálno-pedagogický a psychologický pohľad).

Pojem extrémizmus a jeho použitie vo výskumoch

Pojem **extrémizmus** je pre potreby výskumu definovaný ako komplexný koncept, ktorý označuje buď **výsledok procesu radikalizácie**, alebo **samotnú preferenciu ideológií** odmietajúcich demokratické princípy a demokratické usporiadanie spoločnosti. V zmapovaných výskumoch je tento pojem uchopovaný cez právne, sociologické a psychologické rámce.

Určitý rozdiel v zmapovaných výskumoch a ich chápaní extrémizmu spočíva v tom, či výskumy pristupujú k extrémizmu primárne ako k bezpečnostnej hrozbe a trestnej činnosti (spojenej s násilím), alebo ako k hodnotovému a sociálnemu fenoménu (zmena postojov a vnímania sveta), ktorý je nebezpečný pre spoločenskú súdržnosť už vo svojej latentnej podobe.

Zmapované výskumy definujú extrémizmus pre výskumné účely v niekoľkých rovinách:

- **trestno-právne vymedzenie pojmu** – časť výskumov (napr. Pétiová, 2024) sa opiera o Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. a definuje extrémizmus prostredníctvom konkrétnych skutkových podstatí trestných činov, ako sú podpora hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd, hanobenie národa či rasy.
- **hodnotovo-postojové vymedzenie pojmu** – najmä sociologicky orientované výskumy, napr. výskum SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) alebo IVO (Veľšic, 2017) extrémizmus operacionalizujú prostredníctvom merania postojov k štyrom kľúčovým aspektom: nacionalizmus, xenofóbia, autoritarizmus a antielitizmus.
- **kognitívno-behaviorálne vymedzenie pojmu** – výskumy rozlišujú medzi **kognitívnou líniou** (podpora extrémistických ideí) a **behaviorálnou líniou** (transformácia názorov do konkrétnych činov, útokov či šírenia extrémistických ideológií). Tieto výskumy sa zameriavajú na mapovanie správania a konania preferujúceho extrémizmus alebo smerujúceho k presadzovaniu ideológie extrémizmu.

Čo sa týka merania príklonu k extrémizmu v zmapovaných výskum, tieto uvádzajú nasledujúce konkrétne metódy merania:

- **Index DEREK (Demand For Right-Wing Extremism)** – táto výskumná metóda meria dopyt po pravicovom extrémizme cez štyri kategórie: predsudky a sociálny šovinizmus, antiestablišmentové nálady, pravicové hodnotové orientácie a celkový pesimizmus (Velšic, 2017).
- **Koeficient Ex (Koeficient sklonov k podpore extrémistických názorov)** – výskum SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) vypočítava tento koeficient ako priemer skóre z 20 výrokov. Výroky pokrývajú štyri definíčné aspekty (nacionalizmus, xenofóbia, autoritarizmus, antielitizmus) v kognitívnej aj behaviorálnej rovine. Respondenti sú následne delení na pentily (päťtiny), pričom prvý pentil predstavuje rizikovú skupinu s najbližším vzťahom k extrémizmu.
- **Meranie cez vizuálne, verbálne a behaviorálne prejavy** – výskumy v školskom prostredí (napr. Pétiová, 2024) merajú extrémizmus prostredníctvom zisťovania konkrétnych prejavov extrémizmu (7 až 9 indikátorov) ako sú negatívne výroky o rase, nosenie extrémistického oblečenia a symbolov, agresívne správanie či účasť na extrémistických aktivitách.

POSTOJE, HODNOTY A POCITY MLADÝCH ĽUDÍ

Ak sa zaoberáme témou radikalizácie mladých ľudí, okrem prejavov správania a popisu toho, akí ľudia sa radikalizujú, je veľmi dôležité poznať aj akési podhubie pre to, ako si mladí ľudia takéto názory postupne vytvárajú, čomu veria a podobne.

Nasledujúca kapitola preto popisuje, ako výskumy realizované v posledných rokoch (prevažne) na Slovensku tieto témy konceptualizujú. Zameriavame sa na to, aké základné hodnoty mladí ľudia majú, ako sa cítia v dnešnom svete, či sa cítia byť sebavedomými a prežívajú pocity spokojnosti a šťastia, prípadne či sa majú na koho obrátiť, keď sa im v živote deje niečo zlé.

Zameriavame sa aj na podporu demokratických princípov, vnímanie toho, čo považujú za prejavy radikalizácie a s akými prejavmi sa najčastejšie stretávajú v online prostredí alebo v bežnom živote.

POCITY A HODNOTY MLADÝCH ĽUDÍ

Univerzálne ľudské hodnoty

Ak chceme pochopiť súčasné správanie mladých ľudí, to, čomu čelia v dnešnom svete, a prečo niektorí z nich podliehajú extrémistickým vplyvom, je dôležité poznať ich hodnotový svet – čo je pre nich v živote dôležité.

Tejto téme sa v roku 2021 venovala Rada mládeže Slovenska a Českej republiky, keď realizovali podrobný reprezentatívny výskum o hodnotových orientáciách mladých ľudí (Andresová, Čavojská, 2021).

Výskum poukazuje na to, že rovnako na Slovensku, ako aj v Českej republike, sú najdôležitejšími hodnotami pre mladých ľudí „**spoľahlivosť**“ (teda najmä spoľahlivosť a dôveryhodnosť človeka ako člena skupiny) a **starostlivosť o blaho členov skupiny a svojich blízkych**. Treťou najdôležitejšou hodnotou je **samostatnosť**. Ukazuje sa teda, že v dnešnom svete plnom neistôt, polykríz a neustále sa meniacej situácie, je kľúčové, aby sa mali na koho spoľahnúť.

V prípade mladých ľudí na Slovensku sa oproti českým rovesníkom prejavuje aj väčší **tradicionalizmus**, teda zameranie na tradície, konformitu vo vzťahoch i s pravidlami, ale i hodnoty spojené s **bezpečnosťou, či už celospoločenskou alebo osobnou**. Toto je pomerne kľúčové zistenie, pretože poukazuje na to, že vo svete, ktorý mladí nevnímajú ako komfortný a bezpečný, sa môžu veľmi ľahko utiekať k autoritárskym alebo rôznym antisystémovým prúdom, ktoré môžu mladým prinášať (hoci aj falošný) pocit bezpečia.

Dôležitosť životných sfér

S vyššie uvedenými hodnotami súvisí aj to, aké sféry/oblasti života alebo životné priestory sú pre mladých dôležité. Najvyšší význam má pre nich **rodina** (98 %), **priatelia a známi** (95 %) a **voľný čas** (96 %). Dôležitú úlohu zohráva aj **práca**, ktorú za významnú považuje 91 % mladých, a starostlivosť o fyzické zdravie (87 %). Na opačnom konci rebríčka stojí **politika**, ktorú za dôležitú označuje len 37 % respondentov. Zaujímavým zistením výskumu Rady mládeže SR a ČR je, že mladí ľudia na Slovensku pripisujú náboženstvu oveľa väčší význam (46 %) ako mladí v ČR (15 %) (Andresová, Čavojská, 2021).

Sebadôvera a viera vo vlastné schopnosti

Rada mládeže sa zamerala aj na individuálne charakteristiky mladých. Tu sa mladí ľudia na Slovensku javia ako pomerne sebavedomí; koncept **vlastnej účinnosti** (*self-efficacy*) potvrdzuje, že až **82 % z nich si je istých zvládnutím náročných úloh** a 85 % verí, že dosiahnu

to, čo si zaumienia. **Mladí chlapci sú pritom sebavedomejší než dievčatá** (Andresová, Čavojská, 2021).

Výskum ukazuje, že väčšina mladých verí, že dokáže ovplyvniť svoj osobný život, školské výsledky či pracovnú budúcnosť. *Self-efficacy* je teda v individuálnej rovine pomerne silná – mladí sa vnímajú ako aktéri svojho života, ktorí môžu uspieť, ak sa budú snažiť. Táto sebadôvera je však menej stabilná pri situáciách, ktoré presahujú ich bezprostredný dosah. Mladí sú si istí v tom, čo môžu ovplyvniť sami, ale oveľa menej veria, že dokážu meniť širšie spoločenské podmienky.

Podľa výskumných zistení mladí s vyšším vzdelaním, stabilným rodinným zázemím a skúsenosťou s dobrovoľníctvom či občianskou participáciou vykazujú vyššiu mieru *self-efficacy*, a to aj v spoločenskej oblasti. Naopak, mladí zo sociálne znevýhodneného prostredia, z menších obcí alebo bez podpory okolia častejšie prežívajú pocit, že „nemajú šancu nič zmeniť“. *Self-efficacy* je teda nerovnomerne rozložená a výrazne závisí od toho, či mladý človek zažil situácie, v ktorých jeho hlas alebo aktivita priniesli reálny výsledok.

Ďalšou zaujímavou témou v tejto súvislosti je miera **sebaúcty**, ktorú mladí ľudia majú. Na túto tému sa zameriaval výskum Vybrané faktory rizikového správania detí a mladých ľudí, ktorý realizovala Katolícka univerzita v Ružomberku v spolupráci s Národným koordináčnym strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch (NKS) na vzorke detí vo veku 9-17 rokov (Holdoš et al., 2023). Mieru sebaúcty výskumný tím hodnotil napríklad v tom, či je pre nich ľahké držať sa svojich cieľov, či si vedia poradiť s neočakávanými problémami a či dokážu vyriešiť väčšinu ťažkostí, ak sa dostatočne snažia – čím výskumníci zachytávali ich subjektívne vnímanie vlastnej hodnoty a kompetentnosti. Analýza ukázala, že hodnota sebaúcty mladých je celkom vysoká, priemerne sa na 4 bodovej škále dosahovala hodnotu 2,55. Ukázalo sa, že sebaúcta rastie s vekom a chlapci majú v priemere vyššiu sebaúctu ako dievčatá.

V oblasti **sebavedomia** sa deti a dospievajúci trápia svojim vzhľadom, postavou a váhou; boja sa, ako ich vnímajú kamaráti a okolie, a tiež majú obavy, či sú pre svojich blízkych dosť dobrí (Holdoš et al., 2023).

Životná spokojnosť mladých ľudí

Podľa údajov Eurostatu za rok 2024 dosiahla priemerná životná spokojnosť v Európskej únii hodnotu 7,2 na stupnici od 0 do 10. Slovenská republika sa v tomto ohľade nachádza na úrovni európskeho priemeru, avšak detailná analýza odhaľuje hlboké štrukturálne rozdiely v rámci populácie mladých ľudí. Významným zistením je, že **mieru životnej spokojnosti**

mladých ľudí veku 16 až 29 rokov je v SR, podobne ako vo väčšine členských štátov, **vyššia v porovnaní so staršími vekovými skupinami**.²

Komplexne sa téme životnej spokojnosti detí venoval výskum HBSC v rokoch 2021 – 2022. Životná spokojnosť slovenských školákov bola podľa tohoto výskumu vo všeobecnosti vysoká, najmä u chlapcov – približne 90 % chlapcov vo veku 11, 13 aj 15 rokov hodnotí svoj život pozitívne. U dievčat je spokojnosť nižšia a s vekom výrazne klesá: z 86 % spokojných 11-ročných na 71 % medzi 15-ročnými. Bez ohľadu na pohlavie však platí, že mladší žiaci sú spokojnejší než starší (Madarasová Gecková, Husárová et al., 2023). Zlomom je vek 15 rokov, kedy životná spokojnosť výrazne klesá, a to u dievčat ešte viac ako u chlapcov.

Výskum Katolíckej univerzity a NKS (Holdoš et al., 2023) tieto zistenia potvrdzuje. Deti a mladí ľudia na Slovensku sa vo všeobecnosti cítia pomerne šťastní a spokojní so svojím životom – priemerné skóre bolo na úrovni „veľmi platí“ a štvrtina všetkých respondentov uviedla, že sú „úplne“ šťastní a spokojní. Pocit šťastia však klesá s vekom: najspokojnejšie sú deti vo veku 9–10 rokov (3,19 z 4), zatiaľ čo u 15–17-ročných klesá spokojnosť na približne 2,76. Zároveň platí, že dievčatá prežívajú menej šťastia než chlapci, čo sa prejavuje naprieč všetkými vekovými skupinami.

Výskum CVEKu z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022) sa zameriaval na spokojnosť so životom u mladých vo veku 16–25 rokov. Tu sa tiež potvrdilo, že spokojnosť klesá s vekom, avšak boli identifikované aj ďalšie faktory, ktoré na celkovú spokojnosť vplývajú. Výskum CVEKu ukazuje, že väčšina mladých ľudí je so svojím životom skôr spokojná. Až 67 % mladých uviedlo, že sú výrazne alebo skôr spokojní, zatiaľ čo 21,7 % je skôr alebo výrazne nespokojných. **Výrazné rozdiely sa ukázali najmä podľa sociálneho statusu:** najnižšiu spokojnosť uvádzali nezamestnaní, mladí na materskej/rodičovskej dovolenke, manuálne pracujúci či mladí na invalidnom dôchodku, zatiaľ čo najspokojnejší boli tí, ktorí ešte študujú.

Kľúčovým faktorom spokojnosti sa ukázalo materiálne zázemie a kvalita sociálnych vzťahov. Mladí z veľmi dobre zabezpečených domácností dosahovali priemernú spokojnosť 7,47, zatiaľ čo mladí zo zle zabezpečených či chudobných domácností len 5,13.

Rovnako platí, že mladí, ktorí sa môžu v prípade problémov obrátiť na blízkych, sú výrazne spokojnejší než tí, ktorí by sa nezdôverili nikomu alebo sa nemajú na koho obrátiť. Najnižšiu spokojnosť vykazujú mladí, ktorí sa často cítia ako outsideri alebo nemajú dostupnú oporu vo svojom okolí. Tento vzorec jasne ukazuje, že sociálne väzby a pocit zakotvenia sú pre životnú spokojnosť mladých rovnako dôležité ako ekonomické podmienky.

² Pozri viac na <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/30568.pdf>

Osamelosť a opora

Sociálny kapitál, chápaný ako sieť vzťahov, noriem reciprocity a dôvery, je pre prechod mladých ľudí do dospelosti veľmi dôležitý. To, aké majú vzťahy, či sa cítia niekedy vylúčení, osamelí alebo sa nemajú na koho obrátiť, sú veľmi dôležité determinanty, ktoré môžu potenciálne ovplyvniť aj proces radikalizácie.

Výskum CVEKu z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022) ukazuje, že mladí ľudia na Slovensku sa v prípade problémov najčastejšie spoliehajú na svoje najbližšie okolie – až 83,5 % by sa obrátilo na rodinu, priateľov alebo partnera. Len 5 % by vyhľadalo odbornú pomoc a približne 12 % uvádza, že sa nemajú komu zdôveriť. To znamená, že hoci väčšina mladých má vo svojom okolí niekoho, komu dôveruje, existuje aj významná skupina, ktorá zostáva bez opory, čo môže zvyšovať ich zraniteľnosť v náročných situáciách.

Zároveň sa ukazuje, že pocit outsiderstva je medzi mladými veľmi rozšírený – viac ako 53 % mladých má aspoň občas pocit, že nikam nezapadá. Tento pocit je najsilnejší vo veku 23 – 25 rokov, keď prirodzene slabnú väzby na rodinu a školu, no nové stabilné sociálne siete ešte nie sú vytvorené. Takéto obdobie „medzi dvoma svetmi“ môže byť psychologicky náročné a zvyšovať riziko osamelosti či hľadania prijatia v menej bezpečných komunitách.

Na „epidémiu“ osamelosti poukazuje aj výskum Katolíckej univerzity a NKS (Holdoš et al., 2023), ktorý ukazuje, že osamelosť je medzi deťmi a mladými veľmi rozšírená – až 64,8 % respondentov vo veku 9–17 rokov uviedlo úroveň odpovedí, ktorá naznačuje prežívanie osamelosti. Z toho 6,3 % detí a mladých zažíva extrémnu osamelosť, teda pocit, že im chýba spoločnosť, sú vynechávaní alebo sa cítia osamelí „často“. Pocit osamelosti s vekom mierne rastie a dievčatá ju prežívajú výraznejšie než chlapci. Celkovo tieto dáta ukazujú, že osamelosť nie je okrajový jav, ale bežná skúsenosť väčšiny detí a mladých ľudí, ktorá sa zintenzívňuje v staršom školskom veku a môže predstavovať významný rizikový faktor pre duševné zdravie aj sociálne fungovanie.

Aj analýza IPčko/CVEK v rámci projektu *Nevypočutý* (Madro, Gallová Kriglerová, Juráneková, 2025) poukazuje na to, že osamelosť je jednou z najčastejších a najťažších skúseností, ktoré mladí opisujú. Mnohí hovoria, že majú okolo seba ľudí, „ale tí ich nevidia“, alebo že sa cítia „neviditeľní, akoby na ničom nezáležalo“. Osamelosť sa spája s pocitom vylúčenia zo spoločnosti, strachom z budúcnosti a presvedčením, že ak by zmizli, „nikto by si to nevšimol“. Mladí opisujú, že aj keď kričia o pomoc, „nikto ich nepočuje“, a často nevedia, na koho sa obrátiť.

Dôvera v ľudí

Na celkový životný pocit, sebavedomie a vytváranie kvalitných väzieb vplýva aj to, či mladí ľudia veria/dôverujú ľuďom okolo seba. Podobne ako v prípade dospeléj populácie, aj u mladých ľudí je interpersonálna dôvera veľmi nízka – len 20 % mladých Slovákov deklaruje, že väčšine ľudí možno dôverovať. Až 80 % mladých je v styku s inými ľuďmi opatrných (Brutovská, Béreš, 2022).

DEKK inštitút dokonca vo výskume tvrdí, že dôvera u mladých je ešte nižšia ako u celkovej populácie (Gloss, Kosnáč, Cigánková, 2025). Dáta z roku 2024 naznačujú, že medziludská dôvera u mladých ľudí (vo veku 15 – 24 rokov) dosahuje len 16,8 %, čo je signifikantne menej než celoslovenský priemer 21,3 %.

Ako zistil výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022), mladí vnímajú aj silný deficit spravodlivosti a súdržnosti. Až **89,4 % respondentov si myslí, že na Slovensku nefunguje spravodlivosť voči všetkým ľuďom rovnako**. Tri štvrtiny mladých sú presvedčené, že názorové rozdiely medzi ľuďmi sú také veľké, že bránia dobrým vzťahom.

Dôvera v inštitúcie je podľa zistení DEKK inštitútu (Gloss, Kosnáč, Cigánková, 2025) na Slovensku silne polarizovaná. Mladá generácia prejavuje špecifické vzorce dôvery, kde na vrchole rebríčka stoja odborné a nepochitické inštitúcie, zatiaľ čo politické a štátne orgány sa nachádzajú na najnižších rebríčkoch.

Škola ako (ne)zdroj podpory

Hoci **80 % mladých očakáva, že by škola mala byť miestom podpory** pri problémoch, reálnu skúsenosť s pomocou od dospelého v škole má len **38,7 %**. Až 44 % žiakov vo výskume CVEKu uviedlo, že sa v škole o ich problémy nikdy nikto nezaujímal (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Výrazným protektívnym faktorom je prítomnosť nápomocného dospelého v škole alebo komunite. Dáta z výskumu Paneurópskej vysokej školy (Gajdošová, 2023) naznačujú, že ak žiaci vnímajú učiteľa ako osobu, ktorá ich podporuje, miera ich rizikového správania (napríklad užívanie alkoholu alebo cigariet) klesá.

Odborná a psychologická pomoc

Najvyššiu inštitucionálnu dôveru pri riešení problémov majú **psychológovia a poradne (60 %)**, dokonca väčšiu ako online či telefonické linky pomoci. Problémom však zostáva **nízka dostupnosť a kvalita** týchto služieb, najmä v školskom prostredí, ako uvádza výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022).

PODPORA DEMOKRATICKÝCH PRINCÍPOV A AUTORITÁRSTVO

Ak skúmame radikalizáciu mladých ľudí, je kľúčové vedieť, ako silno podporujú demokratické hodnoty a do akej miery sú náchylní prikláňať sa k autoritárstvu, pretože práve tieto postoje určujú ich odolnosť voči extrémistickým naratívom. Mladí, ktorí nedôverujú systému, necítia sa vypočutí alebo nerozumejú fungovaniu demokracie, sú oveľa zraniteľnejší voči jednoduchým riešeniam, silným vodcom a antisystémovým posolstvám, ktoré radikálne skupiny ponúkajú ako rýchlu odpoveď na frustráciu a neistotu. Porozumenie ich hodnotám v tejto oblasti nám preto umožňuje včas identifikovať riziká a vytvárať také intervencie, ktoré posilňujú ich pocit kompetencie, spravodlivosti a dôvery v demokratické procesy.

Podpora demokratických princípov

Výskum Rady mládeže Slovenska poukazuje na to, že v prevažnej miere na deklaratívnej úrovni mladí ľudia demokraciu nespochybňujú. Ako najlepší politický systém pre ich krajinu ju označilo až 78 % Slovákov a 71 % Čechov (Andresová, Čavojská, 2021). Avšak až 31 % mladých Slovákov a 30 % mladých Čechov si myslí, že voľby sú plytvaním času a peňazí.

CVEK vo výskume z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022) tieto údaje do veľkej miery potvrdil. Približne 70 % mladých sa tiež priklonilo k názoru, že demokracia je najlepšia možná forma usporiadania spoločnosti. Fokusové skupiny tieto zistenia jednoznačne potvrdili tiež. Mladí ľudia vo veľkej väčšine uvádzali, že demokracia je podľa nich najlepšia forma usporiadania spoločnosti, a to aj napriek tomu, že často pociťujú nedôveru voči inštitúciám či vlastnú bezmocnosť. Demokraciu spájali najmä so slobodou, možnosťou vyjadriť svoj názor, rovnosťou, ale aj s tým, že občania môžu kontrolovať a meniť vedenie krajiny a že demokratické prostredie podporuje ekonomický rozvoj.

Výskum SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) však poukazuje na to, že prodemokratická orientácia mládeže vykazuje známky nižšej stability. Silný a vyhranený súhlas s demokratickými hodnotami sa vyskytuje len v obmedzenej miere, čo potvrdzuje, že tieto postoje nie sú u žiakov hlboko ukotvené. Analýza ďalej rozvádza zistenia o oslabenej podpore niektorých demokratických zásad. Tento jav indikuje, že pri absencii jasného hodnotového smerovania môžu byť postoje mládeže náchylnejšie na zmenu v závislosti od vonkajších vplyvov či spoločenských zmien. Keďže sa ich podpora demokracie opiera o menej vyhranené presvedčenie, existuje predpoklad, že ich názory môžu byť v rámci hodnotovej osi flexibilnejšie pri konfrontácii s inými spoločenskými modelmi.

Výskum Rady mládeže Slovenska (Andresová, Čavojská, 2021) zas poukazuje na nedostatočnú znalosť toho, čo je demokracia a viaceré nekonzistentnosti v ich postojoch. Napríklad takmer polovica z nich **súhlasí s tým, že ich osobná sloboda nesmie byť**

obmedzená, a to ani v prípade ohrozenia zdravia iných ľudí, čo naznačuje nepochopenie vzťahu medzi individuálnymi právami a spoločenskou zodpovednosťou. Táto hodnotová nerozhodnosť a nízka politická gramotnosť robia mladých ľudí ľahko ovplyvniteľnými subjektmi, ktoré demokratické zriadenie spochybňujú.

Mladí ľudia zároveň nemajú pocit, že by mali vplyv na verejnú politiku a politické rozhodovanie na Slovensku. Úplnú bezmocnosť (odpoveď „nemám na to žiadny vplyv“) v tomto prípade deklarovali takmer tri štvrtiny respondentov. Naopak, veľký vplyv na takéto oblasti verejného života pociťujú len 2 % respondentov (Čavojská, Marinová, 2022)

Príklon k autoritárstvu a pevná vodcovská ruka

Dáta z výskumu SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) ukazujú, že 41,4 % mladých ľudí skôr alebo rozhodne súhlasí s tvrdením, že **krajina potrebuje silného vodcu** viac než kompromis rôznych názorov, zatiaľ čo 51,9 % s tým skôr alebo rozhodne nesúhlasí. Pri tvrdení „**diktatúra by bola lepšia ako demokracia**“ súhlas vyjadrilo 6,4 % mladých, 61 % rozhodne nesúhlasilo a 17,1 % skôr nesúhlasilo; približne 15 % si nebolo istých.

Na kontinuite medzi demokraciou a autoritárstvom sa ukazuje, že časť mládeže inklinuje k vláde „tvrdej ruky“. Podľa dát GLOBSEC by autoritársku zmenu režimu podporilo 20,8 % mladých vo veku 18 – 24 rokov, pričom medzi mladými profesionálmi vo veku 25 – 34 rokov tento podiel stúpa na 24,7 % (Milo, Klingová, 2018).

Výskum SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) zároveň poukazuje na to, že podpora alternatívnych zriadení a antisystémové nálady sú úzko spojené s vysokou mierou antielitizmu a nedôvery voči inštitúciám. Antielitizmus sa ukázal ako jedna z oblastí, v ktorej žiaci vykazovali najvýraznejší príklon k extrémistickému pólu.

VNÍMANIE EXTRÉMISTICKÝCH PREJAVOV MLADÝMI ĽUĎMI

Pri skúmaní radikalizácie je dôležité aj presne rozumieť tomu, ako mladí ľudia definujú extrémizmus a aké prejavy vnímajú ako prijateľné alebo už za hranou. Fokus na ich vlastné vnímanie sveta, hodnoty a skúsenosti nám umožňuje zistiť, ktoré formy správania či vyjadrovania sa už v ich prostredí stali bežnou súčasťou a ktoré naopak považujú za neprijateľné. Takéto poznatky sú nevyhnutné na identifikáciu oblastí, kde dochádza k legitimizácii alebo normalizácii extrémistických prejavov.

Čo považujú mladí za prejavy extrémizmu a ako túto tému vnímajú?

Na to, ktoré prejavy mladí ľudia považujú za extrémistické, bol zameraný výskum CVEKu z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022). Viac ako 70 % mladých sa zhodlo, že

extrémistickým prejavom je napríklad to, ak niekto nosí nacistické symboly na oblečení, alebo vo forme tetovania, prípadne ak verbálne či fyzicky útočí na rôzne menšiny – Rómov, moslimov či queer ľudí. Približne 60 % mladých si myslí, že extrémistickým prejavom je to, ak niekto povie o menšinách, že sú menejcenné alebo že niektoré skupiny by nemali mať volebné právo. Avšak len menej ako polovica mladých uviedla ako prejav extrémizmu zapojenie do činnosti polovojenských skupín, ktoré chcú nastoliť poriadok v spoločnosti. V tejto súvislosti je však dôležité poznamenať, že na túto otázku až tretina mladých nevedela odpovedať, čo indikuje nedostatočnú verejnú diskusiu o legitimitě týchto zoskupení.

Analýza IPčko/CVEK (Madro, Gallová Kriglerová, Juráneková, 2025) však poukazuje na to, že mladí ľudia začínajú byť na túto tému pomerne citliví. Nešlo síce o reprezentatívny výskum, ale o odkazy, ktoré mladí ľudia anonymne posielali IPčku. V nich sa ukázalo, že mladí ľudia veľmi citlivo vnímajú narastanie radikalizácie v ich okolí a to, že sa touto témou nikto nezaoberá. Radikalizácia a extrémizmus sa v skúsenostiach mladých objavujú ako vážny a viditeľný problém. Mladí opisujú, že v školách bežne sledujú postupnú radikalizáciu spolužiakov, odmietanie menšín a nenávistné prejavy, ktoré zostávajú bez reakcie zo strany dospelých. Upozorňujú, že školy často ignorujú šírenie nenávisti, kým nenastane vážny incident, a zároveň chýba systematická výučba či diskusia o rozmanitosti a extrémizme. Mladí poukazujú na konkrétne prejavy vysmievania sa queer ľuďom, menšinám či migrantom, ako aj na to, že nenávistné obsahy sa rýchlo šíria online a ovplyvňujú ich rovesníkov. V niektorých prípadoch zaznamenali aj otvorené sympatie k autoritárstvu, šírenie extrémistických materiálov či vyhrážky násilím, vrátane hrozieb použitia zbrane v škole.

Zistenia Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) ukazujú, že prejavy extrémizmu sa môžu vyskytovať na rôznych miestach. Až 70,0 % respondentov ich zažilo v škole a 63,1 % sa s nimi stretlo v rovesníckej skupine. Asi polovica (49,9 %) oslovených žiakov videla extrémistické prejavy na internete a na sociálnych sieťach, 34,6 % opýtaných ich zažilo v domácom prostredí a 29,3 % respondentov na ulici. Najmenej, 0,6 % respondentov sa s nimi stretlo inde, napr. videli ich v televíznom vysielaní, na športovom štadióne alebo v politike. Prejavy extrémizmu nikdy nezažilo 10,6 % žiakov základných a stredných škôl a približne rovnaký počet opýtaných (10,3 %) si na tieto situácie nedokázal spomenúť (pozri viac v kapitole Príčiny radikalizácie – push a pull faktory).

Zistenia výskumu Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) ukazujú, že prejavy nenávisti a extrémizmu sa v školských kolektívoch vyskytujú pomerne často, pričom dievčatá častejšie počúvajú od spolužiakov verbálne prejavy nenávisti voči rôznym skupinám, zatiaľ čo chlapci výrazne častejšie prichádzajú do kontaktu s agresívnym správaním, extrémistickými symbolmi, oblečením, tlačovinami a aktivitami, ako aj s nebezpečnými predmetmi u spolužiakov. Celkovo sa teda chlapci stretávajú s prejavmi extrémizmu v triedach podstatne častejšie než dievčatá.

Zároveň sa však ukazuje, že deti a mladí ľudia majú pocit, že o týchto témach nemajú dost informácií. Podľa výskumu Centra vedecko-technických informácií asi štvrtina (24,8 %) opýtaných bola s mierou svojej informovanosti o prejavoch extrémizmu na Slovensku spokojná. Určitý deficit týchto poznatkov pociťovalo až 43,3 % respondentov. Viac než tretinu (31,9 %) respondentov daná problematika nezaujala. Z týchto zistení vyplynulo, že spokojnosť s mierou informovanosti o extrémizme deklarovalo najmenej opýtaných, pričom najvyšší počet respondentov pociťoval určitý deficit vo vedomostiach.

Čo sa týka škôl a vyučovania, len 19,6% prejavilo spokojnosť s mierou poznatkov o **extrémizme**. Za nedostatočné ich považovala viac než tretina oslovených žiakov a až 45,2 % respondentov nevedelo na danú otázku odpovedať (Pétiová, 2024).

POSTOJE K ROZMANITOSTI, RÔZNYM SKUPINÁM A NAJČASTEJŠIE TERČE NENÁVISTI NA INTERNETE

Postoje mladých k rozmanitosti a konkrétnym menšinám sú kľúčovým indikátorom toho, ako vnímajú spoločenské hranice, komu pripisujú plnú legitimitu a kto podľa nich nepatrí do spoločného "my". Práve skupiny, ktoré sú dlhodobo terčom nenávisti – napríklad etnické, náboženské či sexuálne menšiny – často fungujú ako prvý objekt polarizačných naratívov a test toho, nakoľko sú mladí náchylní prijímať zjednodušené, nepriateľské vysvetlenia sveta. Ak sa v ich prostredí normalizuje odmietanie alebo dehumanizácia týchto skupín, vytvára sa priestor, v ktorom sa extrémistické postoje šíria rýchlejšie a ľahšie. Preto je analýza postojov k rozmanitosti a menšinám nevyhnutná na pochopenie rizikových trendov aj na včasnú prevenciu radikalizácie.

POSTOJE K ROZMANITOSTI A VZŤAH KU KRAJINE

Výskum CVEKu z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022) skúmal aj to, ako mladí ľudia vnímajú etnickú a kultúrnu rozmanitosť na Slovensku. V porovnaní s celkovou (dospelou) populáciou sa ukázalo, že mladí ľudia sú menej etnocentrickí. Kým s postojom, že Slovensko je krajinou Slovákov a tak by to malo ostať, súhlasilo až takmer 71 % dospelaj populácie, medzi mladými ľuďmi vo veku 16-25 rokov sa k tomuto výroku priklonila niečo viac ako polovica (50,3 %). Naopak pocit, že kultúrna rozmanitosť je pre krajinu obohacujúca, má polovica mladých ľudí, ale len necelá tretina (29,7 %) dospelaj populácie.

Miera otvorenosti voči kultúrnej rozmanitosti súvisí aj s tým, či sa respondenti prikláňajú skôr k liberálnym alebo konzervatívnym hodnotám. Ukazuje sa, že konzervatívni ľudia vnímajú kultúrnu rozmanitosť negatívnejšie ako liberáli. Rozdiel sa ukázal tiež v súvislosti s dôverou

respondentov. Tí, ktorí boli presvedčení, že u ľudí prevládajú skôr dobré vlastnosti, boli aj otvorenejší voči kultúrnej rozmanitosti než tí, ktorí si mysleli, že u ľudí prevládajú skôr negatívne vlastnosti (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Výskumná analýza Friedrich Ebert Stiftung (FES) z roku 2021 sa zameriavala aj na postoje k vlastnej krajine a inakosti. Približne 50 % mladých ľudí uviedlo, že sú hrdými obyvateľmi krajiny. Zároveň, štvrtina si myslela, že krajina by mala byť obývaná len skutočnými Slovákmi (30 % sa pohybovalo niekde v strede škály) a to, že tí, ktorí nie s Slovákmi, by mali prijať hodnoty a zvyky Slovákov si myslela viac ako polovica mladých ľudí (FES, 2021).

POSTOJE K RÔZNYM SKUPINÁM OBYVATEĽSTVA

Postoje k Rómom

Rómovia sú na Slovensku dlhodobo jednou z najodmietanejších skupín a panujú voči nim značné predsudky. Viaceré výskumy, ktoré sa zameriavajú na postoje mladých ľudí k menšinám potvrdzujú negatívne postoje k tejto skupine obyvateľov. Avšak ukazuje sa, že medzi deťmi a mladými ľuďmi sú postoje pozitívnejšie ako medzi celkovou dospelou populáciou. Podľa Eurobarometra z roku 2023 by približne 47 % ľudí prekážalo, ak by Rómovia zastávali politickú funkciu, 37 % ak by mali kolegu Róma a až 63 % by prekážalo, ak by ich dieťa malo partnerský vzťah s Rómom alebo Rómkou.³

Avšak vo výskume Katolíckej univerzity a NKS (Holdoš et al., 2023) sa ukázalo, že len pätina detí a mladých ľudí (21 %) by nechcelo Rómov za kamarátov, 16 % by ich nechcelo za spolužiakov. Chlapci sa v tomto postoji ukázali byť menej tolerantní (približne 28 % by ich nechcelo za kamaráta v porovnaní s 13 % dievčat). Čím boli deti a mladí ľudia starší, tým bola aj akceptácia vyššia.

Ostatné výskumy zamerané na sociálny dištanc priniesli podobné výsledky – 18,5 % mladých vo výskume SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) vyjadrilo úplný alebo čiastočný nesúhlas s tým, ak by do ich školy prišiel rómsky spolužiak/spolužiačka a sadol/sadla si k nim. Výskum FES (2021) zas ukázal, že približne 40 % mladých by nesúhlasilo s tým, aby sa do ich susedstva prisťahovala rómska rodina.

Výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022) bol zameraný na starších mladých ľudí (16-25) a meral príklon k dvom výrokom, ktoré sa zamerali na to, či si chudobní Rómovia môžu za svoju situáciu sami. Tu sa vzorka mladých rozdelila na tri približne rovnaké skupiny – 36 % mladých si myslelo, že mnohí Rómovia sú chudobní, lebo v minulosti boli nútení žiť na okraji

³ Pozri viac na <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

spoločnosti. Približne tretina si myslela, že si za svoju situáciu môžu sami a zvyšok sa pohyboval v stredových hodnotách, čiže nemal na túto tému jednoznačný názor.

Longitudinálny výskum Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) potvrdzuje postupné zlepšovanie vzťahov voči Rómom u žiakov základných a stredných škôl. V najnovšom skúmaní malo približne 43 % priateľský vzťah k Rómom a približne 17 % nepriateľský – tu sa ukazuje, že od roku 2010 sa pozitívny vzťah zvýšil takmer o 26 percentuálnych bodov.

Postoje ku queer skupinám

Veľmi dôležitým zistením je, že vo výskumoch sa prejavuje pomerne vysoký odmietavý postoj voči queer ľuďom medzi deťmi a mladými ľuďmi. Aspoň tak to konštatujú autori a autorky výskumov. Konkrétne výskumy preukazujú rôznu mieru akceptácie a odmietania tejto skupiny.

Výskum Katolíckej univerzity a NKS (Holdoš et al., 2023) ukázal, že približne 37 % respondentov by nechcelo LGBTI+ človeka za kamaráta a 34 % za spolužiaka (čo je výrazne viac ako v prípade Rómov). Výskum Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) ukázal, že 33 % respondentov malo priateľský vzťah k tejto skupine a 26,9 % nepriateľský – čo bolo najviac zo všetkých sledovaných skupín. Posun v čase nie je možné zaznamenať, pretože táto skupina bola zaradená do sledovania až v roku 2024.

Napriek tomu, že pri týchto výskumoch ide spomedzi všetkých skupín o najodmietanejšiu skupinu, stále je odmietavý postoj prejavovaný len približne tretinou populácie mladých ľudí. Ak sa pozrieme na výskumy Eurobarometra, celková populácia je v tejto téme výrazne menej otvorená – 46 % ľudí by LGBTI+ osobu odmietalo v politickej funkcii, 37 % ako kolegu a až 70 % ako partnera/ku pre svoje dieťa (priemer EU bol 37 %). Pri transrodových osobách boli tieto postoje ešte výrazne negatívnejšie.⁴

Ak sa vrátíme k mladým ľuďom, výskum SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) sa zameriaval aj na homofóbiu mladých ľudí. Približne 26 % mladých uviedlo, že by im prekážalo, ak by videli na ulici zamilovane sa bozkávajúcich queer ľudí (takmer 70 % respondentov by to neprekážalo). Na otázku, či by sa sťažovali vedeniu školy, ak by zistili, že majú homosexuálneho učiteľa, pozitívne odpovedalo 13 % mladých. Zaujímavé zistenie priniesla Rada mládeže Slovenska (Andresová, Čavojská, 2021) v komparatívnom výskume hodnôt z roku 2021 – tu sa ukázalo, že oproti Českej republike mali mladí Slováci až dvojnásobne vyšší dištanc voči LGBTI+ komunite, hoci ani ten nepresiahol 23 %.

⁴ Pozri viac na <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

Podobné závery ukazuje aj výskum CVEKu z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022). Takmer 60 % mladých ľudí sa priklonilo k výroku, že gayovia a lesby by mali byť v spoločnosti prijatí ako všetci iní ľudia, pričom k výroku, že predstavujú ohrozenie tradičnej rodiny a budúcnosti krajiny sa priklonilo približne 26 % mladých.

CVEK sa do tejto témy ponoril aj hlbšie v rámci fokusových skupín, ktoré boli realizované naprieč Slovenskom. V nich sa ukázala pomerne veľká otvorenosť mladých voči LGBTI+ ľuďom, pričom vyhranene negatívne postoje sa objavovali len okrajovo. Kritickejšie vnímali najmä verejnú viditeľnosť, ktorú časť respondentov považovala za zbytočné zdôrazňovanie odlišnosti. Mnohí zároveň pripisovali negatívne reakcie voči LGBTI+ ľuďom skôr osobnej neistote a pocitu ohrozenia u ľudí, ktorí tieto postoje zastávajú. Silno rezonoval aj názor, že politickí aktéri tému zneužívajú na polarizáciu spoločnosti, čo podľa mladých prehľbuje spoločenské „bubliny“ a podporuje xenofóbne nálady (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Väčšina mladých jednoznačne odmietala naratív o „ohrození tradičnej rodiny“ a spochybňovala samotný koncept tradičnosti, pričom rodinu definovali najmä cez vzťahy, bezpečie a funkčnosť. Prevládal názor, že LGBTI+ ľudia by mali mať rovnaké práva ako majorita, vrátane možnosti uzavrieť manželstvo. Istá skepsa sa objavovala len pri adopciách, no jej zdrojom nebola orientácia rodičov, ale obava o to, ako by spoločnosť prijímala deti vyrastajúce v takýchto rodinách a či by nečelili šikane (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Postoje voči cudzincom, utečencom a špecificky ľuďom z Ukrajiny

Skupiny, ktoré prichádzajú na Slovensko z iných krajín, sú veľmi rozmanité, čo výrazne ovplyvňuje aj postoje mladých ľudí voči nim. Zároveň, rôzne výskumy túto tému skúmajú rôzne.

Výskum Katolíckej univerzity a NKS (Holdoš et al., 2023) sa zameriaval na konkrétne skupiny cudzincov a „priateľskosť“ voči nim u mladých ľudí. Ukazuje sa, že najmenej často preukazovali priateľské vzťahy deti a mladí ľudia voči utečencom – len 33 % z nich označilo tento vzťah za priateľský. Voči Arabom priateľský vzťah pociťovalo 38 %, ale k černochoom a ľuďom pochádzajúcim z Ázie to bolo viac ako 50 %. Voči ľuďom z Ukrajiny priateľský vzťah prejavilo 48 % detí a mladých ľudí. Najpriateľskejší postoj mali pochopiteľne k Čechom (78 %). Zaujímavým zistením, ktoré priniesol výskum Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024), je, že voči ľuďom z Ukrajiny medzi rokmi 2022 (keď na Slovensko prišiel vysoký počet vojnových utečencov/odídencov) poklesol priateľský vzťah z 55 na 48 % v roku 2024.

CVEK (Gallová Kriglerová et al., 2022) sa vo svojom výskume zameriaval na postoje voči moslimom (vo vzťahu k náboženstvu). V ich prípade si približne 38,8 % mladých si myslelo,

že islam je náboženstvo ako každé iné a mali by sme ho rešpektovať. Naopak, viac ako 40 % sa priklonilo k názoru, že by nemali žiť na Slovensku, lebo žijú podľa pravidiel, ktoré sú v rozpore s hodnotami a tradíciami našej krajiny. Tento negatívne ladený výrok zároveň získal najvyšší súhlas zo všetkých negatívnych výrokov zameraných na rôzne menšiny.

Postoje k ženám a vnímanie rodovej rovnosti

Slovensko v rámci 11. kola Európskej sociálnej sondy (ESS)⁵ patrí medzi krajiny s **najnižšou podporou rodovej rovnosti**. Obyvatelia Slovenska **najmenej** zo všetkých 24 skúmaných krajín súhlasia s tvrdením, že **rodová rovnosť je prospešná pre spoločnosť**, a zároveň vykazujú jednu z najnižších úrovní podpory verejných politík, ktoré majú riešiť rodové nerovnosti – vrátane sankcionovania firiem za rodové rozdiely v odmeňovaní či postihovania urážlivého správania voči ženám. Dáta zároveň ukazujú, že slovenskí muži sú náchylnejší veriť, že sa s nimi zaobchádza menej spravodlivo než so ženami, čo je trend pozorovaný aj v iných krajinách strednej a východnej Európy.

Hoci tento výskum nešpecifikuje postoje mladých ľudí, poukazuje na celkový kontext vnímania žien a rodovej rovnosti na Slovensku.

Tejto téme sa čiastočne venuje viacero výskumov, ktoré sú citované na iných miestach tejto prehľadovej štúdie. Napríklad výskum CVEKu z roku 2022 (Gallová Kriglerová et al., 2022) poukazuje na to, že mladí ľudia vnímajú rodovú rovnosť oveľa otvorenejšie ako celková populácia. Viac ako **76 %** mladých ľudí totiž uviedlo, že **v ideálnej rodine obaja partneri zarábajú** a obaja sa podieľajú na starostlivosti o deti a domácnosť. Kvalitatívna časť výskumu tieto údaje potvrdila. Väčšina mladých vo fokusových skupinách vnímala nerovnosti medzi mužmi a ženami, najmä v oblasti platov a pracovných príležitostí. Mnohí poukazovali na to, že nižšie platy žien súvisia s očakávaním, že budú viac času venovať starostlivosti o deti, čo však nepovažovali za správne, a upozorňovali aj na skrytú diskrimináciu žien na trhu práce – najmä tých, ktoré majú malé deti alebo ich ešte len plánujú. Naprieč celou vzorkou prevládal názor, že rovnosť rolí by mala byť vecou dohody v rodine, nie spoločenských stereotypov.

Rada mládeže SR a ČR zas vo svojom výskume (Andresová, Čavojská, 2021) o hodnotách mladých ľudí sledovala tieto postoje v rámci postojových výrokov. Dáta za Slovensko ukazujú, že približne **28 % mladých ľudí verí, že muži sú lepšími politickými lídrami než ženy**. S tým, že muž by mal mať v rodine hlavné slovo súhlasilo približne 35 % mladých. Avšak až 45 % z nich si myslelo, že hlavným poslaním ženy je mať deti a starať sa o domácnosť. Podobné percento mladých si myslí, že by sa otcovia mali s matkami striedať

⁵ Pozri viac na https://www.europeansocialsurvey.org/sites/default/files/2025-06/tl014-gender.pdf?utm_source=copilot.com

pri starostlivosti o malé deti (čo, samozrejme, neznamená, že sú to tí istí mladí ľudia – hoci percentá sú podobné).

Veľmi zaujímavé rozdiely medzi chlapcami a dievčatami priniesol výskum Štátnej školskej inšpekcie z roku 2025 (Kusá, 2025). **Rozdiely medzi chlapcami a dievčatami vo vnímaní rodových otázok sú výrazné naprieč všetkými typmi škôl.** Dievčatá omnoho častejšie odmietajú tvrdenia, že muži lepšie riadia firmy, či sú lepší politickí lídri – na základných školách až niekoľkonásobne častejšie než chlapci, a v predmaturitných ročníkoch gymnázií sa nenašla ani jedna, ktorá by s týmito tvrdeniami úplne súhlasila. Chlapci naopak častejšie volia odpoveď „neviem“, čo naznačuje väčšiu neistotu alebo ambivalenciu, a v niektorých prípadoch aj vyšší podiel súhlasu s tradičnými predstavami o mužskom líderstve.

Pri tvrdení, že vysokoškolské vzdelanie je pre dievčatá menej dôležité, sa síce postoje oboch skupín posúvajú smerom k rovnosti, no rozdiely pretrvávajú – dievčatá oveľa častejšie jednoznačne odmietajú takýto názor, zatiaľ čo chlapci ho opúšťajú pomalšie. U starších dievčat takmer úplne mizne neistota, kým u chlapcov zostáva citeľná. Celkovo tak dáta ukazujú, že dievčatá majú konzistentne rovnostárskejšie postoje, zatiaľ čo chlapci sú vo väčšej miere ovplyvnení tradičnými rodovými predstavami alebo si v nich nie sú istí.

SKUPINY, KTORÉ ČELIA NAJVÄČŠEJ NENÁVISTI VO VEREJNOM PRIESTORE

Centrum vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) sa okrem samotných postojov voči menšinám zameralo aj na to, aké prejavy extrémizmu v ich okolí prevládajú – v tejto súvislosti nás zaujíma, ako vnímajú prejavy extrémizmu týkajúce sa menšín. Výskum nemeral, ktoré menšiny sú najčastejšie spomínané v prejavoch spolužiakov, ale ukázalo sa, že najmä dievčatá (69 %) majú skúsenosti s tým, že ich spolužiaci sa negatívne vyjadrujú o rasách, etnikách alebo náboženstve. Dievčatá (54,9 %, chlapci: 50,7 %) zažili u rovesníkov aj prejavy nenávisti voči niektorým skupinám osôb. Dôležitým zistením podľa tohoto výskumu bolo to, že práve negatívne prejavy voči rasám a etnikám boli najčastejším prejavom extrémizmu, s ktorým sa stretávali v rovesníckych skupinách.

Aj výskum Orange Slovensko „Bez nástrah online“ (2026) sa zameralo na to, na ktoré skupiny sa podľa mladých ľudí nespravodlivo útočí v online priestore. Podľa tohoto výskumu sú najčastejším terčom hejtu **LGBTI+ ľudia**. Vo vzorke 16-25 ročných si to myslelo 55 % mladých, vo vzorke 13-15 ročných to bolo 47 %. Ďalšími skupinami, na ktoré sa najčastejšie útočí, sú **ľudia so zdravotným znevýhodnením (40 %), dievčatá a ženy, etnické menšiny, migranti a náboženské skupiny** (tieto skupiny uviedlo od 27 do 33 % mladých ľudí). Autori výskumu konštatujú, že celkovo dve tretiny mladých si myslia, že na niektoré skupiny sa v online priestore nespravodlivo útočí. Ženy výrazne viac vnímajú útoky vo všeobecnosti, aj

útoky priamo na ženy, ľudia sledujúci manoféru výrazne menej vnímajú útoky napr. na LGBTI+ osoby (Orange Slovensko, 2026).

Na obsahovú analýzu v kontexte šírenia nenávisťných prejavov voči menšinovým skupinám sa zamerail aj výskum Inštitútu pre strategický dialóg (Kuchta, 2021). Ten mapoval slovenskú digitálnu scénu v období od januára 2019 do júna 2021. Metodológia spočívala v analýze **97 facebookových stránok, 28 facebookových skupín, 11 účtov na Instagrame a 15 kanálov na Telegramu**, ktoré boli identifikované ako zdroje krajne pravicového a extrémistického obsahu.

Z hľadiska tematického zamerania dominoval v sledovanom období **nacionalizmus**, ktorý bol prítomný v **49 %** analyzovaných príspevkov. Ten bol často prepojený s útokmi na menšiny. Druhou najčastejšou témou bol odpor voči **LGBTIQ+ komunite (16 % príspevkov)**, kde sa využívali naratívy o „ideológii“ ohrozujúcej tradičnú rodinu. **Antisemitizmus** bol identifikovaný v **15 %** príspevkov, pričom správa zdôrazňuje jeho prítomnosť najmä v konšpiračných naratívoch o „ovládaní sveta“. Témy súvisiace s **migráciou a útokmi na moslimov** tvorili **10 %** obsahu, pričom sa sústredili na hrozbu „islamizácie“ a bezpečnostné riziká.

Naratívy zamerané na **rómsku menšinu** sa v správe explicitne spomínajú ako kľúčový mobilizačný prvok krajnej pravice, najmä v kontexte tzv. „rómskej kriminality“ a „zneužívania sociálneho systému“. Správa uvádza, že extrémistickí aktéri využívajú rómsku tému na posilňovanie identity „my verzus oni“, pričom dochádza k systematickej **dehumanizácii**. Dáta ukazujú, že platformy ako Facebook sú hlavným priestorom pre tieto naratívy, pričom aktéri často využívajú kódovanú reč (dog-whistling), aby sa vyhli moderovaniu obsahu, zatiaľ čo Telegram slúži na zdieľanie otvorene nenávisťného a nekontrolovaného materiálu.

Správa explicitne uvádza, že extrémistické útoky majú často silno rodový charakter. Terčom nie sú ženy vo všeobecnosti, ale konkrétne tie, ktoré reprezentujú „liberálne“ alebo „progresívne“ hodnoty. Na rozdiel od mužov-politikov sú útoky na ženy v online priestore oveľa častejšie zamerané na ich **vzhľad, sexualitu** a spochybňovanie ich **mentálnej stability**. Správa spomína, že tento typ obsahu slúži na umlčanie oponentiek v rámci tzv. „kultúrnych vojen“.

V poslednom období sa čoraz viac hovorí aj o tom, že **ženy sa stávajú čoraz častejšie terčom nenávisťi**. Podrobne sa tomu venuje aj výskum Orange Slovensko a o tejto téme viac uvádzame v kapitole *Nenávisťný, radikálny a extrémistický obsah v online priestore*.

Zistenia z projektu *Nevypočutý*, ktorý analyzoval CVEK a Ipčko (Madro, Gallová Kriglerová, Juránková, 2025) ukazujú aj citlivo vnímané negatívne prejavy voči ženám a dievčatám. Mnohé dievčatá sa v školskom prostredí **stretávajú so sexistickými poznámkami, zosmiešňovaním ich ambícií a nerovnocenným zaobchádzaním zo strany spolužiakov**

aj učiteľov. Opakovane opisujú, že nevhodné správanie chlapcov sa považuje za „normálne“, zatiaľ čo dievčatá, ktoré sa ozvú, sú označované za hysterické či prehnane feministické. Mladé ženy zároveň vnímajú tlak byť tiché a poslušné, stretávajú sa s názormi, že ženy patria „do kuchyne“, a v učebniciach či výučbe vidia nedostatok ženských vzorov. Ich kariérne ambície bývajú spochybňované a učelia ich niekedy odrádzajú od profesií, ktoré nepovažujú za „ženské“.

Ďalšie výskumy a analýzy poukazujú na to, že ženy vo verejnom priestore čelia výrazne častejším a ostrejším útokom než muži, pričom útoky cielia najmä na ich morálku, integritu a intelekt. Analýza GLOBSEC ukazuje, že až 67 % virálnych príspevkov o politických útočí na ich morálne kvality a 12 % spochybňuje ich intelekt, čo je výrazne viac než pri mužoch. Tento trend je súčasťou širšej normalizácie nenávisti vo verejnom diskurze, kde až 88 % virálnych politických príspevkov o ženách prekračuje hranice slušnej súťaže (Strauszová, Kazaz, Klingová, 2023).

Technológie zároveň vytvárajú nové formy útokov na ženy: deepfake pornografia, cyberstalking či vizuálne násilie umožňujú zasahovať do ich súkromia a dôstojnosti spôsobmi, ktoré sú trvalé a ťažko odstrániteľné. Na Slovensku uviedlo 10,2 % žien, že ich partner monitoruje cez sociálne siete alebo GPS, a 8,5 % zažilo cyberstalking (FRA, 2024) (viac o mizogynii v online priestore v kapitole *Nenávistný, radikálny a extrémistický obsah v online priestore*).

PRÍČINY RADIKALIZÁCIE – PUSH A PULL FAKTORY

Rôzne zdroje a výskumy definujú príčiny radikalizácie pomocou tzv. „**push-pull**“ teórie (teórie tlaku a ťahu). Tento model vysvetľuje radikalizáciu ako výsledok interakcie dvoch typov síl: **push faktorov** (tie vychádzajú zo súčasnej situácie a prostredia, ktoré jedinca *vytláčajú* z bežnej spoločnosti) a **pull faktorov** (tie predstavujú atraktivitu radikálnych myšlienok, skupín či ideológií, ktoré jedinca *prťahujú* k určitému správaniu). Tieto faktory možno chápať ako rizikové a protektívne faktory (Lichner et al., 2024).

Hlavným problémom teórie „pull a push faktorov“ však je, že sa obmedzuje na simplistický vzťah „príčina – následok.“ Žiadny jav však nespôsobuje len jedna identifikovaná príčina. Radikalizácia je komplexný fenomén a pri jej posudzovaní vzťahom príčina-následok sa obvykle prejaví, že jav je závislý aj na ďalších príčinách. Príčina spravidla nespôsobuje následok samotná, ale vo vzájomnej súvislosti s inými príčinami (Šlosár, 2023). Poznanie príčin, bez ktorých by nevznikol iný stav alebo jav, je základom nastavenia intervenčných stratégií. Pre prevenciu je významné poznať, ktoré príčiny predchádzajú riešenému javu, vyvolávajú ho, alebo uľahčujú ich rozvoj.

Radikalizáciu podporuje vzájomné pôsobenie viacerých faktorov. Individuálne, skupinové a spoločenské determinanty sa navzájom prepájajú, čím vytvárajú pre jednotlivca podmienky priaznivé pre rozvoj radikalizačných tendencií. Kombinácia situačných a motivačných faktorov, ktoré predstavujú tzv. pull a push faktory, môže v určitej chvíli viesť k tomu, že jednotlivec sa rozhodne pristúpiť k radikalizácii ako k reakcii na dané okolnosti.

Šlosár (2023) uvádza, že teoretické koncepcie radikalizácie z pohľadu push a pull faktorov vychádzajú z dvoch teórií:

- **Teória relatívnej deprivácie** vysvetľuje frustráciu ako dôvod radikalizácie. Ak človek zažíva výrazné alebo rýchle zmeny, ktoré nemôže ovplyvniť, a tieto sú v rozpore s jeho hodnotami či postojmi, môže prejsť odpor alebo nespokojnosť, čo často vedie k radikálnym stanoviskám až radikalizácii.
- **Teória expozície** súvisí s kontamináciou. Radikalizácia nevzniká automaticky zo sklamaní, poznania radikálnych ideí alebo nesúhlasu s politikou či ekonomikou. Často je výsledkom presvedčivých zdôvodnení, ktoré sa dotýkajú každodenného života jednotlivca. Takéto argumenty oslovujú človeka viac než tie, ktoré priamo neovplyvňujú jeho realitu a môžu zaplňať morálnu či existenciálnu prázdnotu, ktorú jediní pociťujú.

Štúdium existujúcich výskumov, ktoré boli realizované na Slovensku medzi mladými ľuďmi umožnilo identifikovať nasledovné faktory, ktoré súvisia s príklonom k radikalizovaným postojom alebo postojom, ktoré podporujú radikalizáciu.

MIKROÚROVEŇ

Individuálne faktory

Kvalitatívny výskum IUVENTA/OSF (2018) a sonda Brutovskej a Béreša (2022) u tínedžerov vo veku 14 – 17 zistili, že mladí radikáli často trpia neschopnosťou primeranej sebakritickosti v sebahodnotení, no na druhej strane môžu byť na seba extrémne prísni z túžby po excelentnosti. Sú plní revolty, chcú sa odlišiť od väčšiny, no paradoxne im veľmi imponuje vojenská štruktúra a majú nenaplnenú túžbu po disciplíne a poriadku. Okrem toho kvantitatívny výskum Holdoša et al. (2023) preukázal, že osobnostná črta vyhľadávania intenzívnych zážitkov signifikantne a stredne silno koreluje s aktívnym vyhľadávaním toxického obsahu na internete (ako sú krvavé a násilné obrázky či nenávisťné správy).

Z reprezentatívneho výskumu Pétiovej (2024) vyplynulo, že samotní žiaci základných a stredných škôl považujú za najčastejšiu individuálnu príčinu sympatií k extrémizmu **snahu vybiť si zlosť a agresivitu** (29,9 %) a **neschopnosť riešiť svoje osobné problémy iným spôsobom** (22,8 %). Výskum na vzorke vysokoškolákov (Hovanová, Šeďo, 2025) meral mieru online radikálneho správania. Zistil, že radikalizáciu na internete spúšťajú predovšetkým

hlboko osvojené vnútorné presvedčenia. Faktor „*Osobné hodnoty, postoje a presvedčenia*“ dokázal vysvetliť až 47,2 % variability v online radikálnom správaní, zatiaľ čo faktor zastrešujúci iba všeobecné extrémistické názory vysvetľoval len 19,2 %.

Rodinné prostredie

Výskum Šlosára (2023) s 32 respondentmi (16 radikalizovaných a 16 neradikalizovaných) ukázal, že na strane rodinného prostredia radikalizáciu najviac podporujú štýl výchovy, rodinné vzťahy a zázemie. Dôležitými faktormi sú aj rozpad rodiny, jej sociálny status či hodnotová orientácia.

K radikalizácii v rodine môže dochádzať priamo, keď člen rodiny šíri radikálne postoje medzi ostatnými. V takomto prípade rodinné prostredie pôsobí ako pull-faktor radikalizácie. Výskum Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) zistil, že až takmer štvrtina respondentov (24,5 %, N=2220) sa vo svojej rodine stretla s negatívnymi vyjadreniami o iných národoch či etnických skupinách a 22,6 % sa stretlo s prejavmi nenávisti voči niektorým skupinám (Rómovia, Židia). Ďalších 8 % respondentov sa v rodine stretlo s agresívnym správaním s extrémistickým charakterom.

Radikalizovaní respondenti často nekonfrontovali názory rodičov či súrodencov s inými zdrojmi (Šlosár, 2023). Potenciál rodiny, v ktorej sú radikalizované postoje prítomné, byť pull-faktorom, teda faktorom, ktorý priťahuje mladých ľudí k radikalizácii, potvrdil aj výskum Lichnera et al. (2024) a IUVENTA/OSF (2018). Brutovská a Béreš (2022) taktiež identifikoval rodinné prostredie ako jeden z najzásadnejších pull-faktorov radikalizácie mladých ľudí. Hodnotové nastavenie rodiny, ktoré inklinuje k radikálnym myšlienkam, je najrizikovejším rodinným faktorom pre radikalizáciu mladých ľudí.

Mladí ľudia, ktorí nemajú iné významné a dôveryhodné osoby alebo inštitúcie vo svojej blízkosti, automaticky preberajú vzory z rodiny. Lichner et al. (2024) zároveň vo svojej analýze dát (na vzorke adolescentov) zistili, že u dievčat existuje slabá pozitívna korelácia medzi dobrými vzťahmi s rodičmi a všeobecnými radikálnymi hodnotami. Tento jav vysvetľuje nedostatkom kritického myslenia, v dôsledku ktorého adolescentky (často viac orientované na udržanie vzťahov) nekriticky preberajú radikálne názory od svojich rodičov.

Okrem toho **rodina môže pôsobiť ako radikalizačný faktor aj nepriamo (push-faktor)**, ak neplní svoje funkcie a umožňuje vznik problémových vzťahov. Šlosár (2023) zistil, že neradikalizovaní respondenti jeho výskumu považovali rodinu za útočisko počas problémov mimo domova. Tendencia k radikalizácii bola na druhej strane vyššia v rodinách s výraznými vzťahovými, zdravotnými či ekonomickými problémami a nenaplnenými očakávaniami (IUVENTA/OSF, 2018; Brutovská, Béreš, 2022). Radikalizovaní respondenti hodnotili

výchovný štýl v rodine ako autoritatívny, spojený aj s občasným fyzickým násilím (Šlosár, 2023; Brutovská, Béreš, 2022).

Celkovo však potvrdzovali nízky záujem rodičov o ich výchovu. Tieto zistenia potvrdzuje aj výskum Lichnera et al. (2024), ktorý zistil, že neisté vzťahové väzby v rámci rodiny fungujú ako push-faktor vytláčajúci mladých ľudí z ich sociálneho prostredia smerom k radikalizovaným skupinám. Tento výskum potvrdil aj významný vzťah medzi absenciou bezpečnej vzťahovej väzby v rodinách a príklonom k radikálnym myšlienkam. Neistá vzťahová väzba tak pôsobí ako push-faktor, ktorý posúva mladých ľudí k skupinám, kde cítia prijatie, bezpečie a ochranu.

Šlosár (2023) ďalej uvádza, že neradikalizovaní respondenti uvádzali dobré vzťahy s rodičmi a spoločné trávenie času. Často sa rozprávali s rodičmi o veciach, ktoré sa týkajú mladých ľudí. Výskum Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) tiež ukázal, že mladí ľudia z rodín, v ktorých vzťahy hodnotili ako zlé alebo ktorí si nerozumeli s rodičmi, sa výrazne častejšie kamarátili s rovesníkmi s extrémistickými názormi. Rodinné vzťahy ovplyvňujú aj to, ako mladí ľudia vnímajú prejavy extrémizmu, s ktorými sa stretávajú vo svojom okolí. Mladí ľudia, ktorí rodinné vzťahy hodnotili ako dobré, vyjadrovali nesúhlas s takýmito prejavmi významne častejšie, než tomu bolo u tých, ktorí rodinné vzťahy hodnotili ako zlé.

Výskum Orange Slovensko (2026) zároveň zistil, že až 69 % mladších tínedžerov (13-15 ročných) a 62 % mladých ľudí (16-20 ročných) má pocit, že doma berú ich názory vážne. Podobný podiel mladých uviedol, že doma rešpektujú ich hranice a že sú doma naozaj vypočutí.

Religiozita a spiritualita

Maximov a Lovašová (2023) zistili síce slabý, ale existujúci vzťah medzi religiozitou a spiritualitou a príklonom k radikálnym myšlienkam medzi mladými ľuďmi (vzorku tvorili stredoškólcami). Autori si tento vzťah vysvetľujú tým, že mladí ľudia, ktorí aktívne uvažujú nad spirituálnymi otázkami, môžu mať tendenciu spochybňovať spoločenské normy a prikláňať sa k radikálnym myšlienkam. Vo vzťahu k religiozite ich výskum nepreukázal smer vzťahu, teda či religiozita podmieňuje radikalizáciu alebo naopak. Preukázaný vzťah medzi týmito javmi interpretujú tým, že religiozita je charakterizovaná kolektívnou povahou a spojenou so sociálnou štruktúrou cirkvi alebo náboženskej komunity. Mladí ľudia, ktorí vykazujú znaky radikalizácie alebo príklonu k radikalizácii môžu vstupovať do náboženských spoločenstiev kvôli ich zvýšenej potrebe prináležania k nejakej skupine, štruktúre.

MEZOÚROVEŇ

Školské prostredie a vzdelávací systém

Školy sú prostredím, kde sa stretáva mnoho mladých ľudí z rôznych sociálnych skupín s odlišnými pohľadmi na život aj svet okolo nás. Ak budú témy ako radikalizácia, netradičné hnutia, rasizmus či extrémizmus v škole tabu, študenti si o nich budú hľadať informácie inde. Preto je dôležité, aby školy umožnili otvorenú diskusiu aj o citlivých témach – to je súčasť bezpečného školského prostredia.

Výskum Šlosára (2023) ukázal, že väčšina radikalizovaných respondentov hodnotila školu negatívne, najmä preto, že učivo nepovažovali za užitočné pre svoj každodenný život. Hlavným problémom bol nezáujem učiteľov o názory, potreby a životné situácie študentov. Podľa výskumu IUVENTA/OSF (2018) tak školské prostredie, resp. jeho vnímanie a prežívanie mladými ľuďmi, pôsobí ako push-faktor – u mladých ľudí je prítomná frustrácia zo školy, ktorú mladí ľudia navštevujú, a nepriamo aj zo seba, že nemôžu navštevovať inú (lepšiu) školu.

Výskum Orange Slovensko (2026) preukázal, že v školskom prostredí sa cíti prijatá len menšia časť mladých ľudí: 41 % mladších tínedžerov (13-15 ročných) uviedlo, že v škole berú ich názory vážne a rešpektujú ich hranice. Len 35 % z nich uviedlo, že sa v škole cítia vypočutí. V prípade mladých ľudí vo veku 16-20 rokov bol tento podiel ešte nižší.

V škole radikálnym tínedžerom veľmi chýba dobré a záživné vzdelávanie v peknom prostredí – chcú diskusiu, nie „diktát“, zážitky a hravú formu, dôstojné prostredie, modernú infraštruktúru aj vzdelávacie pomôcky (IUVENTA/OSF, 2018). Radikalizovaní mladí ľudia kriticky vnímajú celý školský systém – od zastaralého materiálneho vybavenia, cez nedostatočnú odbornosť vyučujúcich, až po prítomnosť pravidiel (Brutovská, Béreš, 2022).

Výskum Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) preukázal, že s prejavmi extrémizmu sa v školskom prostredí často stretlo 10,7 % opýtaných a občas ich zažilo až 68,4 % respondentov (N=2220). Približne pätina (20,9 %) žiakov základných a stredných škôl prezentovala názor, že v ich triede sa tieto negatívne prejavy vôbec nevyskytovali. Vo výskume Šlosára (2023) však absolútna väčšina radikalizovaných respondentov uviedla, že sa s podobne zmýšľajúcimi spolužiakmi dostali do kontaktu práve v školskom prostredí (Šlosár, 2023).

Sociálne vzťahy a rovesnícke skupiny

Rovesnícke skupiny výrazne ovplyvňujú názory a postoje mladých ľudí. Začlenenie sa do kolektívu spolužiakov v triede alebo do rovesníckej skupiny vytvorenej podľa rovnakých záujmov, umožňuje mladým ľuďom lepšie sa adaptovať na podmienky, ktoré im zložitú

obdobie dospievania prináša. Hlavným dôvodom vstupu do skupiny je potreba spolupatričnosti a istoty, byť prijatými takí, akí sú. Tieto dôvody vnímali aj žiaci základných a stredných škôl a vo výskume Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) uvádzali ako najčastejšiu príčinu sympatizovania mládeže s extrémistickými hnutiami túžbu získať si rešpekt okolia (označilo 39,6 % žiakov) a potrebu byť členom rovesníckej skupiny (28,7 %).

Reprezentatívny výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022) ukázal, že viac ako polovica mladých ľudí na Slovensku sa aspoň občas cíti byť outsiderom. Významná časť mládeže uviedla, že sa často dostáva do situácií, kedy sa nemá na koho obrátiť, čo predstavuje nízky sociálny kapitál. Prieskum Katolíckej univerzity a NKS (Holdoš et al., 2023) na vzorke detí a mládeže zistil, že až 68 % opýtaných sa niekedy cíti osamelo, pričom extrémnu osamelosť zažíva 6,3 % z nich. Ak mladí ľudia nedisponujú sociálnymi vzťahmi, ktoré by im poskytli podporu, stávajú sa mimoriadne zraniteľnými voči aktérom, ktorí im ponúkajú jednoduché riešenia a pocit prijatia.

Neprijatie zo strany rovesníckych skupín ako jeden z hlavných faktorov radikalizácie potvrdil aj kvalitatívny výskum Šlosára (2023) s radikalizovanými mladými ľuďmi. Ten odhalil, že hlavným dôvodom ich radikalizácie bola vôľa niekam patriť, pretože ich predchádzajúce sociálne blízke prostredie ich neprijímalo, spôsobovalo im problémy a vystavovalo ich odsúdeniu, s čím si nevedeli poradiť. Podobné závery priniesla kvalitatívna sonda Brutovskej a Béreša (2022) medzi radikálnou mládežou (14-17 rokov). Zistili, že spoločným menovateľom radikálnych tíndžerov je chýbajúci pocit bezpečia a nenaplnená túžba niekam patriť.

Hovanová a Šiňanská (2024) však preukázali paradoxný vzťah medzi sociálnou izoláciou od svojich spolužiakov mimo školy a radikalizáciou – čím menšia vnímaná sociálna izolácia (teda čím viac kontaktu so spolužiakmi mimo školy), tým vyšší bol príklon k radikalizácii u mladých ľudí na stredných školách na Slovensku. Autorky tieto zistenia interpretujú tak, že mladý človek môže byť dobre začlenený v rovesníckej skupine, avšak problém nastáva, ak je samotná táto skupina priestorom, kde sú prítomné extrémistické postoje a prejavy. Motivácia mladého človeka byť súčasťou skupiny, nemusí súvisieť s radikálnou ideológiou, ale s hľadaním identity a pocitu prináležania.

Začlenenie do rovesníckych skupín

Vzhľadom na vyššie popísaný význam rovesníckych skupín sme sa pri štúdiu existujúcich výskumných zistení z prostredia Slovenska zamerali aj na to, do akej miery sa mladí ľudia cítia byť do rovesníckych skupín začlenení.

Podľa výskumných zistení Centra vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) boli takmer tri štvrtiny dievčat (74,7 %) a 67,2 % chlapcov začlenených do rovesníckej skupiny

(N=1206 v prípade dievčat a N=1214 v prípade chlapcov). Viac ako tretina (32,8 %) chlapcov a štvrtina (25,3 %) dievčat však prežívala svoj voľný čas bez spoločnosti svojich kamarátov. Najväčšie problémy začleniť sa do rovesníckej skupiny mali respondenti s ukrajinskou národnosťou. Úspešné začlenenie sa do skupiny rovesníkov podmieňujú aj vzťahy v rodine a dostupná citová podpora mladých ľudí zo strany rodičov (Pétiová, 2024).

Od roku 2014 výraznejšie klesol (o 18,4 percentuálnych bodov) počet respondentov, ktorí boli členmi rovesníckej skupiny. Príčinou môže byť, že mladí ľudia si v súčasnosti výrazne častejšie vytvárajú kontakty s rovesníkmi prostredníctvom internetu a sociálnych sietí (Pétiová, 2024). Výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022) však ukázal, že mladí mali pocit, že sú do online prostredia vytlačaní, pretože majú málo príležitostí sa navzájom stretávať a socializovať (to mohlo súvisieť s faktom, že výskum bol realizovaný bezprostredne po pandémie COVID-19).

Ako uvádzame vyššie, k radikalizácii mladých ľudí môže prispievať aj ich kontakt s radikalizovanými prejavmi. Ak sa s takýmito prejavmi mladý človek stretáva v rovesníckej skupine, môžu byť preňho o to významnejšie, keďže potreba niekam patriť je v období dospievania veľmi silná. Rovesnícke skupiny potom môžu pôsobiť ako pull-faktory radikalizácie. Centrum vedecko-technických informácií (Pétiová, 2024) vo svojom výskume zistilo, že kamarátov, ktorí svojim názormi patrili k extrémistom mala necelá pätina (19,1 %) respondentov a až 80,9 % opýtaných nebolo v kontakte s rovesníkmi, ktorí by sa svojimi názormi a postojmi zaradili k členom týchto nebezpečných skupín. Až 70,0 % opýtaných zažilo prejavy extrémizmu v škole a 63,1 % respondentov sa s nimi stretlo v rovesníckej skupine.

Okrem toho sa až 52,3 % respondentov medzi svojimi rovesníkmi stretlo s negatívnymi vyjadreniami o iných národoch a etnických skupinách a 46,6 % sa medzi svojimi rovesníkmi stretlo s prejavmi nenávisťi voči niektorým skupinám (Rómovia, Židia). Zároveň sa až takmer štvrtina (24,9 %) stretla s tým, že ich rovesníci nosia pri sebe nebezpečné predmety (nože, pátky, boxery...). Okrem toho, až takmer pätina (19,9 %) sa medzi svojimi rovesníkmi stretla s agresívnym správaním s extrémistickým charakterom. Až 16,3 % sa stretlo s tým, že ich rovesníci nosili oblečenie propagujúce extrémizmus (Pétiová, 2024). Tieto zistenia však treba interpretovať opatrne, pretože je pravdepodobné, že dotazníky vyplňali celé triedy, a tým pádom mohli všetci respondenti z danej triedy referovať na jedného rovesníka, ktorý pri sebe nosí nebezpečné predmety alebo nosí oblečenie propagujúce extrémizmus.

MAKROÚROVEŇ

Stav spoločnosti a problémové fungovanie štátu

Radikalizovaní respondenti za hlavný dôvod svojej radikalizácie označili kritický stav spoločnosti a nefunkčnosť štátu, ktoré im nedávajú nádej na lepší život (Šlosár, 2023; IUVENTA/OSF, 2018). Štát podľa nich reguluje prístup k informáciám, ktoré následne sprostredkovávajú masmediálne prostriedky obyvateľstvu. Alternatívne názory, odlišné od stanoviska hlavného prúdu, nie sú podľa nich prostredníctvom masmédií dostupné širokej verejnosti, na internete sú blokované a ich autori sú postihovaní.

Radikalizovaní respondenti požadovali návrat silného a suverénneho Slovenska bez zásahov zo strany EÚ, USA alebo NATO. Negatívne vnímali spoločenskú klímu, svojvôľu, diskrimináciu, korupciu, sociálnu nespravodlivosť, rodinkárstvo a nemorálnosť (Šlosár, 2023; Brutovská, Béreš, 2022). Nedôverovali demokratickému systému, pretože podľa nich nedokáže vyriešiť spoločenské problémy, a riešením má byť silné vedenie.

Sociálna nespravodlivosť

Táto téma významne oslovovala radikalizovaných respondentov vo výskume Šlosára (2023). Keď sa stretnú so sociálnou nespravodlivosťou, ktorá sa ich týka alebo ovplyvňuje ich priateľov či rodinu, často v nich vzniká hnev a frustrácia. Intenzívne vnímajú horšiu ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní so zahraničím, ale aj regionálne rozdiely (Brutovská, Béreš, 2022).

Regionálne rozdiely medzi väčšími mestami a vidieckymi regiónmi vytvárajú pocit „dvoch typov Slovenska“. Mladí ľudia v menej rozvinutých regiónoch pociťujú akútny nedostatok zmysluplných voľnočasových aktivít a bezpečných priestorov pre sebarealizáciu. Nedostatok možností na trávenie voľného času identifikovali mladí ľudia vo výskume CVEKu ako jeden z troch najväčších problémov vo svojich mestách a obciach (uviedlo to 13,4 % opýtaných) (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Absencia voľnočasových aktivít mimoriadne trápila najmä mládež z menších obcí (do 4999 obyvateľov), zatiaľ čo vo väčších mestách sa do popredia dostávali skôr iné problémy (napr. korupcia či napäté vzťahy medzi skupinami). Tento vákuový stav môžu vyplňať radikálne skupiny, ktoré ponúkajú pocit identity a dôležitosti tam, kde štát a samospráva zlyhávajú. Nedostatok príležitostí na fyzické stretávanie a socializáciu núti mladých ľudí z regiónov tráviť oveľa viac času na internete. Práve toto uzavretie sa do online sveta so sebou prináša výrazné riziká spojené so stretom s toxickým obsahom a dezinformáciami, ako uvádza výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Podľa radikalizovaných respondentov je sociálna nespravodlivosť hlavne dôsledkom zásahov štátu, zákazov, príkazov či obmedzení občianskej spoločnosti, ako aj konania úradov, ktoré nerešpektujú princípy slobody a spravodlivosti (Šlosár, 2023; IUVENTA/OSF, 2018). Nedôverujú preto parlamentnej demokracii, že dokáže riešiť skutočné problémy obyvateľov (Brutovská, Béreš, 2022). Takéto presvedčenie vedie k požiadavke na skorú radikálnu zmenu, ktorá má priniesť spravodlivosť všetkým (Šlosár, 2023). Avšak z tejto spravodlivosti vylučujú určité skupiny ľudí – najmä tých, ktorí nepracujú, neprispievajú k rozvoju krajiny, imigrantov a ďalšie skupiny, ktoré podľa nich len využívajú sociálny systém. Extrémistické hnutia potom ponúkajú jednoduché riešenia a čiernobiele videnie sveta, východisko z problémov spoločnosti a hovoria rečou zrozumiteľnou pre mladých ľudí (IUVENTA/OSF, 2018).

Nezáujem o situáciu a problémy mladých ľudí v spoločnosti

Obsahová analýza nástroja IPčka *Vyfustrovač* (Madro, Gallová Kriglerová, Juránková, 2025) uvádza, že dlhodobý pocit nevypočutia, ignorovania potrieb a chýbajúcej psychologickej podpory je vstupnou bránou k radikalizácii. Extrémistické ideológie veľmi úspešne ťažia práve z tohto pocitu vylúčenia, nakoľko mladým ponúkajú priestor, kde ich konečne „niekto berie vážne“. Výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022) zároveň upozorňuje, že ak inštitúcie (obec, štát, škola) neriešia problémy a ignorujú hlas mládeže, vedie to k hlbkej frustrácii a strate dôvery. V takomto vákuu sa mladí ľudia stávajú mimoriadne zraniteľnými voči hnutiam, ktoré im ponúknu jednoduchú alternatívu, pocit akceptácie a prísľub, že „vezmú riešenie problémov do vlastných rúk“.

Z existujúcich výskumov vyplýva, že pocit nevypočutia, podceňovania a ignorovania problémov zo strany dospelých a inštitúcií patrí medzi najsilnejšie prežívané pocity mládeže.

Podľa reprezentatívneho výskumu CVEKu (Gallová Kriglerová, et al., 2022) má až 70 % mladých ľudí pocit, že ich hlas v spoločnosti nie je dostatočne vypočutý. Až 90 % z nich si myslí, že by ich spoločnosť mala viac počúvať, pretože ich názor je dôležitý. Takmer 80 % stredoškolákov má pocit, že dospelí ich považujú za nezrelých na rozhodovanie a cielene prehliadajú ich názory. Až 82 % mladých súhlasilo s výrokom, že *„je jedno, čo si mladí myslia, dospelí si obvykle urobia po svojom“*.

Ústredným životným pocitom stredoškolákov je podceňovanie. Mladí cítia, že nemajú hlas, a ak sa ozvú, sú dospelými spochybňovaní, označovaní za „drzých“ či vysmievaní (Madro, Gallová Kriglerová, Juránková, 2025).

Výskum Rady mládeže Slovenska (2021) zistil, že viac ako polovica (56 %) mladých na Slovensku má pocit, že nevedia nič ovplyvniť, politike nerozumejú a *nemajú názory, ktoré by stálo za to si vypočuť* (Andresová, Čavojská, 2021).

Výskum CVEKu (Gallová Kriglerová et al., 2022) zistil, že podľa mladých ľudí prevláda nezáujem lokálnych autorít o to, čo ich trápi. Až 60 % opýtaných uviedlo, že nikdy nepočuli, že by sa samospráva zaujímalala o problémy mladých, a viac ako polovica (50,4 %) vyjadrila nedôveru voči vlastnému primátorovi či starostovi. Takmer polovica opýtaných (46,9 %) si navyše myslí, že páľčivé problémy v ich bydlisku buď nerieši nikto, alebo ich rieši niekto mimo oficiálnych formálnych inštitúcií.

TYPOLÓGIA A PROFILY RADIKALIZOVANEJ MLÁDEŽE

Niektoré zo zmapovaných výskumov sa zamerali aj na identifikovanie časti populácie mladých, ktorá je z hľadiska radikalizácie a extrémizmu najviac ohrozená a ktorých možno označiť ako mladých radikálov. Výskumy ich identifikujú napríklad prostredníctvom **politických preferencií**, ale aj prostredníctvom špecifických **hodnotových postojov**, ktoré ich odlišujú od väčšinovej populácie mládeže.

Výskum IUVENTA/OSF (2018) identifikoval radikalizovaných mladých ľudí v rámci kvalitatívneho výskumu, ktorý využíval metódu hĺbkových rozhovorov so 42 mladými ľuďmi a fokusových skupín s expertmi. Hlavným diferenciačným znakom pre rozlíšenie „radikálov“ bolo ich volebné správanie – za radikálneho bol vo výskume považovaný tínedžer, ktorý by pri hypotetickej účasti na voľbách uvažoval o voľbe radikálnej strany alebo bol v tejto otázke nerozhodnutý.

Na základe výskumných zistení kategorizovali autori mladých ľudí do štyroch skupín, z ktorých dve kategórie zahŕňajú mladých, ktorí sú radikalizovaní.

Prvú skupinu (**predstavitelia a priami sympatizanti**) tvoria aktívni členovia extrémistických organizácií, ktorí regrutujú nových členov a organizujú aktivity. Druhú skupinu (**potenciálni sympatizanti a „sólo radikáli“**) tvoria mladí ľudia, ktorí sa stotožňujú s extrémistickými naratívmi a o členstve uvažujú, ale nie sú aktívne zapojení.

Výskum ďalej podrobnejšie charakterizoval, kto sú radikalizovaní mladí. Podľa výskumu neexistuje jednotný profil, pretože radikálni tínedžeri žijú naprieč celým Slovenskom a navonok sú **často nerozpoznatelní**. Ich kľúčové charakteristiky sú nasledovné:

- **vzdelanie** – mladí radikáli sú prítomní vo všetkých typoch škôl, ale **častejšie je možné identifikovať ich na stredných odborných školách (SOŠ)**,

- **rodinné zázemie** – často pochádzajú z rodín, kde sú rodičia alebo súrodenci sympatizantmi extrémistických strán, alebo z neúplných a komplikovaných rodín, kde mladý človek zažíva traumy alebo nedostatok pozornosti,
- **psychosociálne potreby** – mladí radikáli sa cítia neprijatí okolím a hľadajú istoty v neistom svete. V období dospievania revoltujú proti autoritám a hľadajú spôsoby, ako sa odlíšiť. Imponuje im štruktúra zaužívaná vo vojsku a túžba po poriadku,
- **vzťah k informáciám a systému** – mladí radikáli cítia silnú frustráciu zo spoločenského a politického systému, ktorý vnímajú ako nespravodlivý a skorumpovaný. Neveria mienkotvorným médiám a dôverujú takmer výlučne svojej radikálnej skupine alebo rodine. Historické udalosti (napr. 2. svetovú vojnu) interpretujú podľa „necenzurovaných zdrojov“, ktoré sú v rozpore s vedeckým poznaním,
- **postoje k menšinám** – menšiny vnímajú stereotypne a nepriateľsky. Rómov vnímajú ako „nepriateľov v systéme“ a prekáža im domnelý „dvojitý meter“ v sociálnych výhodách. Migrantov si spájajú s hrozbou terorizmu a kriminality, pričom preberajú negatívne nálady z médií a sociálnych sietí,
- **politické preferencie** – oslovujú ich extrémistickí politici, pretože ponúkajú jednoduché a zrozumiteľné riešenia a hovoria pre nich zrozumiteľnou rečou.

Výskum Inštitútu pre verejné otázky z roku 2017 (Velšic, 2017) identifikoval radikalizovaných mladých ľudí a podporovateľov extrémizmu prostredníctvom viacerých analytických a štatistických metód (Index DEREK, volebné preferencie, miera sympatizovania s rôznymi politickými smermi, online participácia) a definuje ich cez špecifické sociálno-demografické a hodnotové znaky.

Podporovatelia extrémizmu a radikalizovaní mladí vykazujú podľa tohto výskumu najmä nasledujúce charakteristiky:

➤ **Demografický a sociálny profil**

- **Pohlavie:** v tábore radikálov výrazne **dominujú muži (78 %)** oproti ženám (22 %). Muži majú tiež tendenciu bagatelizovať vplyv extrémizmu viac ako ženy.
- **Vzdelanie:** medzi mladými radikálmi prevažujú mladí ľudia s **nižším vzdelaním, najmä so stredoškolským vzdelaním bez maturity**. S klesajúcim vzdelaním klesá aj prah citlivosti na riziká extrémizmu.
- **Povolanie:** sú to najmä **manuálne pracujúci** (nekvalifikovaní aj kvalifikovaní – spolu 49 %) a pracovníci v službách a obchode (20 %). Často ide o ľudí zo sociálnych prostredí zápasiacich s nízkym statusom a frustráciou.

- **Lokalita:** hoci sú mladí radikáli rozptýlení, ich štruktúra je o niečo viac posunutá smerom k **mestskému prostrediu**. Regionálne dominujú v **Prešovskom (22 %)**, Trenčianskom a Banskobystrickom kraji.

➤ **Hodnotové nastavenie a postoje**

Mladí radikáli vyznávajú hodnoty izolacionizmu, ochrany národnej suverenity a „ochrany bielej rasy“ (tento prúd je blízky až 45 % mladých). Vykazujú silnú **netoleranciu voči „inakosti“**. Až 87 % mladých podporovateľov ĽSNS by prekážala rómska rodina v susedstve, 71 % by vadili moslimovia a 58 % ekonomickí migranti.

Charakterizuje ich **hlboká nedôvera voči demokratickým inštitúciám**, politickým elitám, súdnictvu a polícii. Extrémizmus často nepovažujú za problém, ale za „bežnú odchýlku od normy“. Až **45 % mladých prívržencov ĽSNS** pripisuje extrémizmus skôr „štandardným“ politikom, ktorých kritizujú za neschopnosť.

➤ **Informačné správanie**

Radikálni mladí ľudia sú aktívnymi konzumentmi informácií na internete, pričom sa nadpriemerne zaujímajú o tému migrácie a alternatívne politické hnutia. Sú náchylnejší veriť konšpiračným teóriám a „alternatívnym“ vysvetleniam, ktoré sa šíria najmä cez sociálne siete.

Výskum SNSLP (Vicenová, Juščáková, 2022) identifikoval časť populácie mladých ľudí, ktorí sú podporovateľmi extrémizmu alebo sú ním najviac ohrození použitím indexu (tzv. Koeficient Ex), ktorý umožnil rozdeliť respondentov do skupín podľa miery ich radikalizácie, resp. podľa toho, kde sa umiestnili na škále, pričom jedným pólom škály bol príklon k demokratickým hodnotám a názorom a druhým pólom boli extrémistické názory a postoje.

Koeficient sklonov mladých ľudí k podpore extrémistických názorov (Ex) bol vypočítaný ako priemer skóre z odpovedí na 20 výrokov v dotazníku. Skóre 1 predstavuje extrémistický pól a skóre 4 demokratický pól.

Výskumný súbor bol rozdelený na pätiny (pentily). Za **rizikovú skupinu** boli považované prípady z **prvého pentilu**, ktoré dosiahli priemernú hodnotu koeficientu v rozmedzí **1 až 2,55**, čo značí výrazný príklon k extrémistickému pólu. Výskum identifikoval aj **trinásť kritických prípadov**, ktorých postoje boli v priamom a hlbokom rozpore s demokratickými hodnotami.

Výskumná analýza uvádza nasledujúce charakteristiky najrizikovejšej skupiny mladých:

- **typ školy** – najvýraznejším faktorom je typ školy. V rizikovej skupine majú dominantné, až **80-percentné zastúpenie študenti stredných odborných škôl (SOŠ)**. Študenti gymnázií vykazujú signifikantne prodemokratickejšie postoje.
- **pohlavie** – rizikovú skupinu tvoria vo väčšej miere **chlapci**. Medzi trinástimi najextrémnejšími prípadmi boli len dve dievčatá. Chlapci majú tendenciu k negatívnejším postojom voči menšinám a častejšie bagatelizujú nárast extrémizmu.
- **školský prospech** – mladí ľudia v rizikovej skupine vnímajú svoju úspešnosť v škole zväčša ako **podpriemernú**.
- **región** – výskyt rizikových respondentov bol významne zvýšený v **Košickom kraji**. Naopak, žiaci z Bratislavského kraja vykazujú mierne vyššiu podporu demokratických hodnôt.
- **kognitívna vs. behaviorálna rovina** – rizikovní žiaci sú bližšie k extrémizmu v **kognitívnej rovine (myslenie a názory)** než v behaviorálnej (ochota konať). To naznačuje, že hoci sa nemusia aktívne zapájať do extrémistických aktivít, je pravdepodobné, že takéto konanie budú **tolerovať, schvaľovať alebo latentne podporovať**.
- **hodnotové nastavenie** – mladí, ktorí boli najbližšie k extrémistickému pólu vykazujú silný príklon k **nacionalizmu a antielitizmu**. Majú najviac vyhranené **negatívne postoje voči utečencom a migrantom**. Sú ochotnejší schvaľovať **samozvanú ochranu poriadku** (branie spravodlivosti do vlastných rúk).

Výskum Brutovskej a Béreša (2022) identifikoval radikalizovaných mladých ľudí prostredníctvom kvalitatívnej sondy medzi mladými vo veku 14 až 17 rokov. Kľúčovým kritériom pre výber respondentov do vzorky „radikálnych tínedžerov“ bolo, či uvažovali o voľbe radikálnej politickej strany, ak by sa mohli zúčastniť volieb.

Podľa výskumných zistení tohto kvalitatívneho výskumu možno mladých radikálov charakterizovať nasledovne:

- **všeobecný profil** – žijú vo všetkých regiónoch Slovenska, v mestách aj na dedinách, pochádzajú z rôzneho socioekonomického prostredia a typov škôl. Navonok sú často nerozoznateľní od svojich neradikálnych rovesníkov a obliekajú sa podobne.
- **správanie v škole** – od spolužiakov sa odlišujú buď tým, že sú málo komunikatívni, alebo, naopak, prejavujú zvýšený záujem o témy nedávnej slovenskej histórie a aktuálneho diania. Na väčšinu otázok majú vopred pripravené odpovede, ktorým veria a nepripúšťajú alternatívy. Často majú v škole problémy s učením, motiváciou alebo vzťahmi.

- **psychologické a sociálne potreby** – vyznačujú sa silnou **túžbou niekam patriť**, pretože sa často cítia osamelí alebo neprijatí okolím. Hľadajú **pocit bezpečia a istoty** v neistom svete demokracie a slobody. Majú nenaplnenú túžbu po **disciplíne a poriadku**, čo môže prameniť z ich rodinného prostredia. Často čelia neriešeným psychickým, sociálnym alebo rodinným problémom.
- **rodinné zázemie** – mladí radikáli sú priamo ovplyvňovaní rodičmi alebo staršími súrodencami, ktorí sú sympatizantmi radikálnych skupín. Rodičia radikálnych tínedžerov sú často podnikatelia alebo zamestnanci v bezpečnostných zložkách (polícia, armáda). Mnohí pochádzajú z neúplných, nefunkčných alebo autoritárskych rodín, kde sa vyskytuje násilie.
- **hodnotové postoje a vnímanie sveta** – pociťujú silnú **frustráciu zo sociálneho a politického systému** na Slovensku, ktorý považujú za „prehnitý“ a skorumpovaný. Majú hlbokú **nedôveru voči politickým elitám**, inštitúciám a parlamentnej demokracii. Dôverujú takmer výlučne ľuďom zo svojej radikálnej skupiny alebo rodinným príslušníkom s podobným zmýšľaním, a tiež „necenzurovaným“ informačným zdrojom. Prejavujú silne **negatívne postoje voči Rómom a migrantom**. Prikláňajú sa k rôznym alternatívnym a konšpiračným naratívom.

Kto sú teda radikalizovaní mladí?

Na základe zistení uvedených výskumov, ktoré sa pokúsili identifikovať a popísať časť populácie mladých, ktorých možno označiť za mladých radikálov alebo mladých extrémistov možno povedať, že ide o mladých ľudí z rôznych regiónov Slovenska, z miest aj vidieka, ktorí sú často navonok nerozoznateľní od svojich rovesníkov. Častejšie sa však objavujú medzi mladými mužmi, študentmi stredných odborných škôl a mladými ľuďmi z prostredia poznačeného frustráciou, neistotou či problémovými rodinnými vzťahmi.

Významnú úlohu pri radikalizácii zohráva rodina, najmä ak rodičia alebo súrodenci sympatizujú s extrémistickými názormi, ale aj pocit osamelosti, neprijatia či potreba patriť do nejakej skupiny. Mnohí z nich hľadajú poriadok, disciplínu a jednoduché vysvetlenia zložitých spoločenských problémov.

Typické pre radikalizovanú mládež sú silná nedôvera voči demokratickým inštitúciám, politickým elitám a médiám, ako aj presvedčenie, že spoločenský systém je skorumpovaný a nespravodlivý. Často inklinujú ku konšpiračným teóriám, alternatívnym informačným zdrojom a radikálnym politickým naratívom. Výrazné sú aj negatívne postoje voči menšinám, migrantom či utečencom, ktorých vnímajú ako hrozbu. Extrémistickí politici ich oslovujú najmä tým, že ponúkajú jednoduché riešenia a komunikujú jazykom, ktorý mladí považujú za zrozumiteľný a autentický.

NENÁVISTNÝ, RADIKÁLNY A EXTRÉMISTICKÝ OBSAH V ONLINE PRIESTORE

Online priestor v súčasnosti predstavuje jeden z najvýznamnejších katalyzátorov a hlavné prostredie, v ktorom prebiehajú procesy radikalizácie. Keďže mladí ľudia trávajú v digitálnom svete významnú časť svojho času, je pre pochopenie radikalizácie nevyhnutné preskúmať špecifiká tohto anonymného a rýchlo sa meniaceho sveta. Nasledujúca časť sa preto zameriava na to, ako mladí ľudia vnímajú úskalía a prínosy online sveta, s akými formami nenávistného či extrémistického obsahu sa v ňom bežne stretávajú, a popisuje faktory (push a pull), ktoré prispievajú k ich radikalizácii prostredníctvom sociálnych sietí a online komunít.

VNÍMANIE ONLINE PROSTREDIA

Pocit prijatia, rešpektu či vypočutia

Reprezentatívny výskum Orange Slovensko (2026) preukázal, že **mladí ľudia sa v online prostredí necítia byť vypočutí, rešpektovaní a brání vážne v takej miere ako v reálnom svete**. Online priestor (sociálne siete a komunity) v tomto ohľade výrazne zaostáva za ich offline prostredím, akým je domov či osobné stretnutia s kamarátmi.

Podľa tohto výskumu len veľmi malá časť mládeže (približne 12 % až 15 %) má pocit, že na sociálnych sieťach alebo v online komunitách niekto berie ich názory vážne. Ešte menej z nich (9 % až 16 %) vníma, že okolie v online priestore rešpektuje ich hranice. Pocit, že ich v digitálnom svete **naozaj vypočujú a dajú im priestor vyjadriť sa**, zažíva na sociálnych sieťach len zhruba 18 % až 21 % mladých ľudí. V rámci uzavretých online komunít je tento podiel dokonca ešte nižší (12 % až 13 %).

Dáta ukazujú, že mladí sa pri zdieľaní obsahu na sociálnych sieťach alebo pri komunikácii s kamarátmi v online svete cítia byť sami sebou vo významne nižšej miere než v reálnom živote (Orange Slovensko, 2026). Výskum *EU Kids Online* toto zistenie dopĺňa údajom, že až polovica opýtaných (50 %) tvrdí, že pre nich **nikdy nie je ľahšie byť „sám sebou“ na internete** v porovnaní s osobným kontaktom (Izrael et al., 2020). Online priestor je samotnými mladými vnímaný ako miesto, kde sú ich rovesníci **menej autentickí a „tvária sa lepší a krajší“, než v skutočnosti sú** (Orange Slovensko, 2026). Sociálne siete podľa nich zobrazujú **idealizované a „fejkové“ verzie života**, kde sa ľudia predbiehajú a prezentujú len v tom najlepšom svetle (ako šťastní, bohatí a dokonalí), čo vytvára nezdravý tlak (IPčko, 2026).

Až 37 % detí a dospelujúcich si myslí, že ľudia na internete **nikdy nie sú milí a ochotní pomôcť**, a ďalších 48 % sa domnieva, že to platí len niekedy (Izrael et al., 2020).

Výskum Orange Slovensko (2026) priniesol aj jedno veľmi špecifické zistenie, ktoré sa vymyká celkovému priemeru, a to, že **mladí ľudia, ktorí sledujú influencerov z tzv. manoféry, sa cítia v online priestore celkovo viac rešpektovaní a vypočutí** v porovnaní so zvyškom svojich rovesníkov, ktorí takýto obsah nesledujú. Tieto komunity im poskytujú presne tie témy a hodnoty, ktoré považujú za dôležité a z ktorých vyvodzujú vlastný rešpekt. Kým pre bežnú mládež je základom pre získanie rešpektu dobrá komunikácia a schopnosť byť sám sebou, sledovatelia manoféry **dávajú pri budovaní rešpektu oveľa väčší dôraz na dobré výsledky a výkon** (napríklad v športe, v škole či v podnikaní) a na silu presadiť sa. V online komunitách sa títo používatelia združujú najmä na základe konkrétnych záujmov, akými sú šport, práca na sebe, technológie, autá, financie a podnikanie (Orange Slovensko, 2026). Zároveň však tieto komunity vytvárajú ozvenové komory (*echo chambers*) a posilňujú už existujúce postoje.

Podľa tohto výskumu sa chlapci cítia v online priestore vypočutí vo vyššej miere než dievčatá, hoci je pocit vypočutia pomerne nízky aj u nich. Kým na sociálnych sieťach má pocit, že ich naozaj vypočujú a dajú im priestor na vyjadrenie, 24 % chlapcov, u dievčat tento pocit zdieľa len 18 %. Ešte zreteľnejší je tento rozdiel v rámci online komunít, kde sa cíti byť vypočutých 15 % chlapcov v porovnaní s iba 8 % dievčat. Rovnaký trend sa ukazuje aj pri pocite, že ľudia v online prostredí berú ich názory vážne. V online komunitách tento pocit zažíva 14 % chlapcov, zatiaľ čo u dievčat je to len 8 %. Na sociálnych sieťach je rozdiel o niečo menší, no stále dominujú chlapci (15 % chlapcov oproti 13 % dievčat).

Pri otázke, či okolie v online priestore rešpektuje ich osobné hranice, opäť vedú chlapci. Na sociálnych sieťach pociťuje rešpektovanie svojich hraníc 19 % chlapcov, ale iba 13 % dievčat. V online svete sa celkovo cítia byť sami sebou viac mladí muži a najvýraznejšie tí, ktorí sledujú influencerov z manoféry. Napríklad pri trávení času s kamarátmi v online svete sa cíti byť plne sám sebou 19 % chlapcov, zatiaľ čo u dievčat je to iba 10 %. Pre všetkých však zostáva najdôležitejšia reálna prítomnosť kamarátov a rodiny (Orange Slovensko, 2026).

Vnímanie pozitívnych aspektov online prostredia

Najsilnejším a najviac ceneným benefitom je jednoduchý a rýchly kontakt s kamarátmi (50 %), rodinou a spolužiakmi (napr. prostredníctvom „čatovania“). Práve **kontakt a pocit spolupatričnosti** (vedomie, že na nich niekomu záleží, keď im napíše) je pre nich dokonca dôležitejší ako samotný konzumovaný obsah videí či príspevkov (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026).

Vypĺňanie voľného času a hľadanie zábavy (51 %, napr. sledovanie vtipných videí a mémov) patrí medzi najčastejšie menované prínosy. Sociálne siete fungujú ako rýchla „dávka dopamínu“ a pomáhajú mladým ľuďom oddýchnuť si po školských povinnostiach, odreagovať sa, „vypnúť“ a prekonať nudu (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026).

Mladí online svet nevnímajú iba ako zdroj pasívnej zábavy, ale aj ako **užitočný priestor na sebazvdelávanie a rozvoj zručností**. Získavajú tu prístup k edukatívnym informáciám a praktickým radám z oblastí, ktoré ich bavia (napr. veda, IT, matematika, geografia, športové techniky, hra na hudobný nástroj, varenie či móda). Kým mladší tínedžeri pri tom preferujú najmä komunity so spoločnými záujmami, starší mládežníci (16 – 20 rokov) výraznejšie oceňujú možnosť získať prehľad o aktuálnom spoločenskom dianí vo svete (30 %) a inšpiráciu v oblasti cvičenia a zdravého životného štýlu (28 %) (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026).

Online prostredie, najmä uzavreté či tematické skupiny, ponúka **priestor pre zdieľanie a rozvoj kreativity** (hudba, umenie, móda). Kreativitu oceňovalo 36 % starších tínedžerov. Výskumy tu však ukazujú rozdiely podľa pohlavia: kým doménou chlapcov v online komunitách je najmä gaming, technológie a šport, u dievčat viac rezonuje umenie, lifestyleové témy a celkový pocit podpory, pochopenia a spolupatričnosti (Orange Slovensko, 2026).

Mladí si cenia, že im internet poskytuje flexibilnú možnosť slobodne vyjadriť svoj názor, formovať vlastnú identitu a získať iný pohľad na svet prostredníctvom vytvárania a sledovania diskusií (Orange Slovensko, 2026).

Výskum Orange Slovensko (2026) identifikoval aj špecifickú skupinu mladých ľudí (najmä chlapcov), ktorí sledujú tzv. manoféru. Títo (najmä) chlapci vnímajú pozitíva online priestoru odlišne – v porovnaní s bežnou mládežou výrazne viac oceňujú možnosť vyjadriť svoj vyhranený názor a v online komunitách hľadajú primárne silnú motiváciu pre prácu na sebe, dosahovanie úspechu, podnikanie a financie. V prípade, že sledujú tzv. „fitness manoféru“, najväčším benefitom je pre nich získavanie vzdelávania a obsahu striktne zameraného na cvičenie a zdravý životný štýl.

Vnímanie negatívnych aspektov online prostredia

Z výskumov vyplýva, že mladí ľudia vnímajú online priestor veľmi kriticky a identifikujú v ňom celé spektrum negatívnych javov. Najvýraznejšie negatíva možno rozdeliť do nasledujúcich kľúčových oblastí:

Šírenie dezinformácií a extrémizmu

Najmä pre starších tínedžerov (16 – 20 rokov) predstavuje úplne najväčšie negatívum online priestoru šírenie dezinformácií, hoaxov a klamstiev (uviedlo 38 % z nich), a šírenie extrémistických názorov (26 %). Vo zvýšenej miere tieto negatíva vnímajú chlapci v porovnaní s dievčatami (Orange Slovensko, 2026). Mládež je často vystavená krutému a násilnému obsahu (30 % detí) a nenávisným prejavom (27 %) (Izrael et al., 2020).

Dve tretiny mladých si myslia, že na niektoré skupiny sa v online priestore nespravodlivo útočí. Týka sa to predovšetkým queer osôb (55 % z tých, ktorí si myslia, že v online svete sa na niekoho nespravodlivo útočí), ľudí s odlišnými názormi (40 %), so zdravotným postihnutím (36 %), ale aj žien (35 %), menšín a migrantov (33 %). Ženy výrazne viac vnímajú útoky vo všeobecnosti, aj útoky priamo na ženy, ľudia sledujúci manoféru výrazne menej vnímajú útoky napr. na queer ľudí. Tieto javy priamo prispievajú k vytváraniu toxického atmosféry, napätia a hádok. Tieto skúsenosti sú natoľko intenzívne, že takmer 30 % mladých ľudí už kvôli nim z nejakej online skupiny radšej odišlo (Orange Slovensko, 2026).

Kyberšikana, online hejt a nevhodný obsah

Kým starších tínedžerov trápia viac dezinformácie, pre mladších tínedžerov (13 – 15 rokov) je jednoznačne najväčším negatívom kyberšikana a zosmiešňovanie (47 %). Skúsenosť s online hejtom je medzi slovenskou mládežou veľmi výrazná – stretlo sa s ním až 80 % mladých, pričom viac ako polovica tento hejt zažila priamo na vlastnej koži (Orange Slovensko, 2026). Okrem hejtu mladých (najmä v nižšom veku) výrazne obťažuje nevhodný obsah, konkrétne násilie, týranie, krvavé a brutálne scény (tzv. gore), rasizmus či propagácia alkoholu a drog (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026). Výskum z roku 2025 odhalil, že až 55 % žiakov sa stretlo so slovným ubližovaním (zosmiešňovaním, urážaním) a 30 % zažilo obťažovanie prostredníctvom neustáleho prezvňania (napr. v noci) (Holdoš, Almašiová, Izrael, 2025).

Tlak na výzor a nerealistické ideály krásy

Ďalším negatívom, ktoré intenzívne vnímajú najmä dievčatá, je neustále porovnávanie sa s nerealistickými ideálmi. Mladí ľudia vnímajú sociálne siete ako priestor, kde sa prezentujú "fejkové", idealizované verzie života (bohatí, úspešní a krásni ľudia), čo vytvára enormný tlak na ich vzhľad a popularitu (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026).

Závažné zásahy do súkromia a sexuálne obťažovanie

Mládež veľmi vníma riziko predátorov a ľudí so zlými úmyslami, vytváranie falošných profilov, podvody, ako aj ohrozenie svojho súkromia (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026). Až 28 % žiakov sa stretlo s tým, že niekto šíril ich fotografiu, ktorá ich mala ponížiť. Takmer 8 % respondentov zažilo priame šírenie ich intímnych fotografií. Výrazným rizikom je vydieranie („ak niečo neurobiš, niečo urobím tebe alebo tvojmu okoliu“), s ktorým sa stretlo až 21 % dievčat a 8 % chlapcov (Holdoš, Almašiová, Izrael, 2025).

Strata času, závislosť a vplyv algoritmov

Výrazným zdrojom frustrácie mladých ľudí je nezmyselný obsah, ktorý ich len zahlcuje a kradne im čas. Mladí ľudia kriticky hodnotia samotné algoritmy, ktoré sú nastavené tak, aby ich nútili tráviť na sieti nadmerné množstvo času. Sami na sebe totiž pozorujú, že sa občas pri skrolovaní videí „zaseknú“ natoľko, že im to je nepríjemné, nedokážu prestať, čo vedie k

energetickému deficitu, obrovskej únavy, nervozite a frustrácii zo strateného dňa (Orange Slovensko, 2026; IPčko, 2026)

VYUŽÍVANIE SOCIÁLNYCH SIETÍ

Teenageri využívajú rôzne sociálne siete, pričom dominuje Instagram, Youtube a Tiktok. Takisto, ale v menšej miere, mladí využívajú aj Facebook, rozšírené je aj používanie Snapchatu či WhatsAppu (Orange Slovensko, 2026). Výskum IPčka ukázal, že využívanie platforiem medzi mladými ľuďmi je rozdelené funkčne. Instagram, WhatsApp, Messenger, ale aj Discord slúži primárne na komunikáciu, triedne skupiny, dohadovanie stretnutí a udržiavanie kontaktov. Je dôležité zdôrazniť, že pre mládež siete nepredstavujú len izolovaný online svet, ale sú to kľúčové **logistické nástroje na organizovanie ich reálneho (offline) života**. Prostredníctvom sietí si priamo dohadujú tréningy, osobné stretnutia a pohyb v rámci svojej rovesníckej skupiny.

Niektoré sociálne siete tak nadobúdajú aj logistickú a vzťahovú funkciu, pretože im pomáhajú organizovať si život aj v offline svete (IPčko, 2026). TikTok im slúži najmä na zábavu a pasívne skrolovanie, ale na zábavu využívajú aj Youtube. Snapchat slúži na zdieľanie fotiek a rýchly kontakt (Orange Slovensko, 2026, IPčko, 2026).

Na sociálnych sieťach mladí najčastejšie vyhľadávajú informácie, inšpirácie a praktické tipy súvisiace s ich záujmami a voľným časom, napríklad recepty, módu, autá či šport. Zaujímá ich aj aktuálne dianie doma a vo svete, zábavný a vtipný obsah a populárne trendy, aby mali prehľad (IPčko, 2026).

Mladí vo veku 13 až 16 rokov trávajú na sociálnych sieťach denne približne 2 až 6 hodín, cez víkendy zvyčajne ešte viac. Zároveň si uvedomujú, že sociálne siete môžu byť návykové, a niektorí sa preto snažia ich používanie vedome obmedzovať, napríklad nastavením časových limitov (IPčko, 2026).

Pocity prežívané na sociálnych sieťach

Vplyv sociálnych sietí na prežívanie a pocity mladých závisí najmä od toho, aký obsah sledujú (IPčko, 2026).

Pozitívne pôsobia najmä vtipné, motivačné a inšpiratívne príspevky. Tento druh obsahu im výrazne zlepšuje náladu, prináša uvoľnenie a funguje ako rýchla „dávka dopamínu. Komunikácia s inými v nich zároveň vyvoláva pocit spolupatričnosti a dôležitosti – samotný fakt, že im niekto v online priestore odpíše, vyvoláva v mladých ľuďoch silný pocit, že niekomu chýbajú a niekomu na nich záleží.

Negatívne prežívanie naopak vyvoláva agresívny obsah, príspevky zamerané na vzhľad a tlak na sebahodnotenie, ale aj dlhý čas strávený online, ktorý vedie k únave, nervozite a frustrácii. Mladí medzi negatívne pôsobiaci obsah zaraďujú aj **príspevky podnecujúce nenávisť, napríklad rasizmus, antisemitizmus či homofóbiu**. Sociálne siete tak pre nich predstavujú emočne nestabilné prostredie (IPčko, 2026). Špecifické emócie sa prejavujú pri závažných incidentoch, akým je napríklad nechcené zverejnenie intímneho materiálu. Zatiaľ čo dievčatá v takýchto krízových situáciách výrazne častejšie prežívajú pocity hanby alebo sa obracajú na okolie so žiadosťou o pomoc, chlapci reagujú skôr pocitmi hnevu a túžbou po pomste (Holdoš, Almašiová, Izrael, 2025).

Sledovanie influencerov

Mladých najviac zaujímajú influenceri s vtipným obsahom (44 %). Starších tínedžerov okrem toho priťahuje aj cestovanie, šport a fitness, móda a krása či zdravý životný štýl.

Preferencie sledovaného obsahu sa medzi mladými mužmi a ženami výrazne líšia. Mladých mužov okrem humoru zaujíma najmä šport a fitness, gaming a technológie, zatiaľ čo mladé ženy častejšie sledujú módu, krásu a zdravý životný štýl. Tí, ktorí sledujú manoféru, uprednostňujú obsah o úspechu, financiách, podnikaní a vzdelávaní, čiastočne aj politické a spoločenské témy (Orange Slovensko, 2026).

Na tomto mieste je dôležité uviesť zistenia Hovanovej a Šeďa (2025), ktorí preukázali pozitívny vzťah medzi vyhľadávaním vzdelávacích materiálov online a zvýšenou online radikalizáciou. Napriek tomu, že typicky sa predpokladá, že vyššia vzdelanosť funguje ako prevencia radikalizácie, kritickým faktorom je typ vzdelávacích materiálov, ktoré mladí ľudia vyhľadávajú. Internet je plný rozmanitých informácií a bez kritického myslenia a vhodných mechanizmov filtrovania môžu byť mladí ľudia vystavení rizikovým myšlienkam, ktoré sú prezentované ako vzdelávacie alebo informačné zdroje. Okrem toho môže hľadanie odpovedí na zložité otázky priviesť mladých ľudí k radikálnym skupinám, ktoré často ponúkajú jednoduché, čierno-biele odpovede na komplikované problémy, čo môže byť príťažlivé pre tých, ktorí hľadajú rýchle riešenia.

Online komunity a skupiny

Približne polovica mladých má skúsenosť s online skupinami, prevažne však s takými, kde osobne poznajú ostatných členov (napríklad spolužiaci, kamaráti, spoluhráči a pod.). S komunitami, ktoré fungujú výlučne v digitálnom svete a kde sa členovia osobne vôbec nepoznajú, má reálnu skúsenosť len relatívne malá časť mládeže, približne 10 až 11 % (Orange Slovensko, 2026).

Najčastejším spojivom členov v komunitách sú **praktické informácie a pomoc s povinnosťami** (napr. spolužiaci v škole, 39 %), ale významnou oblasťou je aj gaming (29 %), pričom medzi mladšími gaming v rámci online komunít dominuje (48 %). Medzi staršími teenagermi je dôležitou témou šport (28 %).

Chlapci sa v online komunitách častejšie zameriavajú na gaming a šport (45 % oproti 14 % dievčat). Dievčatá naopak viac priťahuje umenie (32 % oproti 23 % chlapcov) a pocit spolupatričnosti (29 % oproti 18 % chlapcov) (Orange Slovensko, 2026).

Mladí ľudia, ktorí sledujú manoféru, sa výrazne častejšie združujú v komunitách zameraných na šport, o ktorý sa zaujíma 43 % z nich. Popri tom ich vo vyššej miere priťahuje aj komunity orientované na prácu na sebe (37 % oproti 17 % medzi tými, ktorí manoféru nesledujú), technológie (30 % oproti 7 %), autá (27 % oproti 7 %) a financie s podnikaním (20 % oproti 6 %). V porovnaní s ostatnými mladými je teda zreteľné, že títo respondenti vyhľadávajú najmä témy spojené s výkonom, sebzdokonaľovaním a prakticky orientovaným úspechom (Orange Slovensko, 2026).

- **Pozitívne skúsenosti v online komunitách**

Mladí ľudia v týchto komunitách hľadajú a najčastejšie aj prežívajú **zábavu, odreagovanie (55 %) a príjemnú, priateľskú atmosféru (45 %)**. Medzi staršími tínedžermi sa v online skupinách vysoko cení aj **možnosť získať prehľad o užitočných informáciách** a rovnako **prežívanie podpory a pochopenia zo strany iných členov (32 %)**. Pre niektorých je to aj motivácia a inšpirácia (30 %). Polovica ľudí sledujúcich manoféru oceňuje informácie a diskusie o témach, ktoré ich zaujímajú.

- **Negatívne skúsenosti v online komunitách**

Hoci približne 30 % až 33 % mladých nezažíva v online komunitách žiadne negatíva, pre mnohých iných je to konfliktné prostredie. Najčastejšie sa tu stretávajú s hádkami napätím a toxickou atmosférou (27 %), nerešpektovaním iných názorov (28 %), ale aj šírením dezinformácií (23 %). Mladší teenageri zas vo vyššej miere zažívajú šikanu alebo zosmiešňovanie. S radikálnymi a extrémistickými názormi sa v online komunitách stretáva zhruba 10 % mládeže. Tento podiel je však vyšší u chlapcov (15 %) a ešte vyšší u mladých, ktorí patria k sledovateľom manoféry (až 27 %).

Viac ako štvrtina mladých (29 %) už odišla z nejakej skupiny kvôli negatívnym skúsenostiam. K opusteniu komunity ich najviac motivovali hádky a napätie, agresívna a nenávisťná komunikácia, nerešpektovanie názorov iných či zažitá šikana. Výskum pritom ukázal, že k odchodom z komunít pristupujú pre negatívu a toxicitu vo vyššej miere ženy, ako aj ľudia sledujúci manoféru.

SKÚSENOSTI MLADÝCH ĽUDÍ S NENÁVISTNÝM, RADIKÁLNYM A EXTRÉMISTICKÝM OBSAHOM ONLINE A JEHO VNÍMANIE

Online radikalizáciu možno definovať ako proces, v rámci ktorého je radikalizácia podporovaná a šírená prostredníctvom digitálnych platforiem a internetových médií. Vývoj online radikalizácie možno vymedziť v troch generáciách (Hovanová, Šeďo, 2025):

1) *Prvá generácia* (1984 – 2000) – v tomto období nenávisť vstúpila na internet. Charakterizujú ju počiatočné snahy o online náborové mechanizmy a propagandu, najmä prostredníctvom webových stránok, hromadných e-mailov, diskusných fór a „primitívnych“ sociálnych sietí.

2) *Druhá generácia* (2000 – 2010) – toto obdobie predstavuje začiatky globálneho rozšírenia sociálnych sietí. Platformy ako *Facebook*, *Twitter* (dnes „X“), *YouTube*, *Reddit* a *Instagram* sa stali hlavnými kanálmi online komunikácie, čím sa šírenie radikálnej a extrémistickej propagandy zjednodušilo a sprístupnilo.

3) *Tretia generácia* (2010 – súčasnosť) – extrémistické organizácie a ideológie nadobúdajú menší význam, keďže rastie trend „sebaprezentácie“, napríklad prostredníctvom osobných manifestov. Tieto manifesty sú často zdieľané a propagované cez sociálne siete, ktoré sa stali dominantnými komunikačnými kanálmi. Významným míľnikom masovej online radikalizácie v tomto období bola pandémia COVID-19. Jedným zo základných mechanizmov online radikalizácie je škodlivá kreativita. Táto forma tvorivej činnosti smeruje k dosiahnutiu cieľov určitej skupiny, pričom spôsobuje ujmu obeti. Škodlivú kreativitu možno pozorovať na nenásilnej úrovni (napr. náborové procesy, financovanie a šírenie obsahu), ale aj na násilnej úrovni (napr. plánovanie stretnutí s cieľom ublížiť, útoky a pod.). Pre príjemcov informácií v online prostredí môžu tieto mechanizmy fungovať ako *echo chambers*, teda ozvenové komory, v ktorých nachádzajú porozumenie a podporu pre svoje vlastné názory, čo môže viesť k ďalšej radikalizácii.

Online radikalizáciu môže výrazne ovplyvňovať aj algoritmická radikalizácia. Tento koncept spočíva v tom, že algoritmy prispôbujú obsah, ktorý jednotlivci vidia, na základe ich predchádzajúcich vyhľadávaní alebo interakcií. V dôsledku toho sa obsah stáva čoraz radikálnejším, a to vrátane textov, videí, obrázkov a podobne (Hovanová, Šeďo, 2025).

Ako uvádza Konceptia prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028 (Ministerstvo vnútra SR, 2025), online priestor bol v čase jej prípravy najpreferovanejším priestorom na šírenie pravicovo-extrémistických naratívov a mobilizáciu zradikalizovaných osôb, osobitne v prípade šírenia ideí militantného akcelerationizmu. Konceptia ďalej uvádza, že online priestor predstavuje vážnu bezpečnostnú hrozbu, najmä pre mladistvých, pretože môže urýchliť ich radikalizáciu až k odhodlaniu spáchať násilný teroristický čin.

Šírenie nenávistných, násilných a extrémistických myšlienok v online priestore v posledných rokoch podľa Koncepcie prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028 zosilnelo. Od roku 2020 sa viac ako polovica trestných činov extrémizmu pácha online. Digitálne prostredie pritom poskytuje určitú mieru anonymity a niekedy aj slabšiu kontrolu zo strany správcov platforiem, skupín a stránok. Extrémistický obsah sa objavuje aj na platformách ako TikTok či Discord, ktorý využívajú najmä hráči online hier. Práve mladí muži a tínedžeri sa tak cez herné prostredie môžu dostať k extrémistickým materiálom vrátane antisemitského a nenávistného obsahu či symboliky. Nenávistný obsah sa pritom objavuje aj na slovenských herných kanáloch, napríklad vo forme nacistickej symboliky alebo antisemitských prejavov, s cieľom polarizovať spoločnosť (Ministerstvo vnútra, 2025). Rekrutácia prebieha cez algoritmy, influencerov a ozvenové komory. Je postupná cez výzvy, komunity a humor (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Hlavné kanály pre šírenie nenávistných, radikálnych a extrémistických obsahov online

Hlavnými sociálnymi sieťami, na ktorých sa mladí ľudia najčastejšie stretávajú s nenávistným, radikálnym a extrémistickým obsahom, sú Instagram, TikTok, Facebook a Youtube (RMS, 2026).

Facebook je historicky aj súčasne dôležitým kanálom najmä pre pravicových extrémistov (napríklad ĽSNS či Republika) a alternatívne médiá, ktorí si tu vytvárajú komplexné siete stránok a skupín na šírenie svojej agendy (Kuchta, 2021). Algoritmy na Facebooku a zdieľanie príspevkov medzi priateľmi výrazne prispievajú k vytváraniu tzv. informačných bublín, ktoré používateľov izolujú od iných názorov, ako uvádza štúdia GLOBSEC (Hajdu, Kupková, 2018), ale aj zborník Paneurópskej vysokej školy (Keklak, 2025).

V prípade šírenia myšlienok **manosféry** (napr. incel komunita, MGTOW – Men Going Their Own Way, hnutia za práva mužov) a **mizogýnie** zohráva kľúčovú rolu tzv. „klipová kultúra“ a kultúra krátkych videí na platformách **TikTok a Instagram** (reels). Algoritmy týchto sietí uprednostňujú úderné a provokatívne výroky vytrhnuté z kontextu, čo masívne využívajú influenceri propagujúci model „alfa samca“ (Holetzová, Holetz, 2025). Práve na Instagrame a TikToku sa mladí ľudia najčastejšie stretávajú s názormi o menejcennosti žien (Orange Slovensko, 2026).

Veľkú popularitu medzi producentmi a šíriteľmi nenávistného a radikálneho obsahu majú **platformy s nízkou reguláciou a šifrované kanály, ako je napr. Telegram** (Kuchta, 2021). Tento kanál sa využíva na hlbšiu radikalizáciu – šíria sa tu extrémistické materiály, manifesty útočníkov, návody na výrobu zbraní a otravných látok, či ideológia militantného akcelerationizmu (snaha o násilný kolaps systému). V týchto skupinách sú tiež bežne

glorifikovaní páchatelia teroristických útokov (tzv. *terrorgram saints*), ako uvádza Koncepcia prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028 (Ministerstvo vnútra, 2025).

Špecifickým prostredím, v ktorom sa pohybujú najmä mladí muži a chlapci, sú online počítačové hry, in-game chaty (čítaj priamo v hrách), livestreamová platforma Twitch a komunikačná aplikácia Discord. Extrémisti infiltrujú tieto komunity a využívajú taktiku manipulácie (grooming), prostredníctvom ktorej si získavajú dôveru zraniteľných hráčov. Cieľom je postupne presunúť týchto mladých ľudí (tzv. channeling) do uzavretých, plne radikalizovaných skupín mimo verejného dohľadu. V herných komunitách mladí bežne narážajú na nacistickú symboliku a antisemitský obsah (Holdoš, Almašiová, Izrael, 2025; Struhár, Švecová, Kriššák, 2026; Ministerstvo vnútra SR, 2025).

Na šírenie antisemitizmu, mizogónie a toxické maskulinity slúži **široký ekosystém anonymných diskusných fór** (napr. Reddit, 4chan, 8kun, Incels.is), ktoré fungujú ako ozvenové komory pre radikálne postoje a dehumanizáciu žien (Holetzová, Holetz, 2025). Tieto platformy (a s nimi spojená meme-kultúra) využívajú na komunikáciu špecifický cynický humor, ironiu a skryté symboly. Prvý kontakt s extrémistickým obsahom nastáva často cez ironický humor a extrémistické meme (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026). Prezentačné nenávisti voči ženám či menšinám formou „vtipu“ slúži na znecitlivenie publika, zníženie zábran a nenápadné posúvanie hraníc toho, čo je tolerovateľné (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Významná časť tvorby a šírenia nenávistného a diskriminačného obsahu, vrátane kyberšikany, prebieha aj priamo v konverzáciách cez aplikácie ako Messenger, WhatsApp či priamo prostredníctvom SMS (Izrael et al., 2019).

PUSH A PULL FAKTORY RADIKALIZÁCIE V ONLINE PRIESTORE

Hoci radikalizácia neprebíha výlučne v online prostredí, práve internet v súčasnosti predstavuje jej hlavný priestor. Okrem zrýchlenia procesu radikalizácie sa mení aj forma organizovanosti extrémistov. Kým v 90. rokoch fungovali hlavne lokálne skupiny či partie, dnešný extrémizmus sa presunul do anonymných online komunít. Lokálny rozmer slabne – radikalizácia prebieha v prakticky neobmedzenom priestore (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Príčiny či motivácie radikalizácie sa však nemenia. Tak ako v minulosti, aj dnes sú obeťami radikalizácie zraniteľní jedinci, často sociálne izolovaní, túžiaci po uznaní, prijatí a pocite spolupatričnosti. Faktory radikalizácie sú aj dnes rôznorodé, zahrňujúce psychologické, sociálne, politické, náboženské alebo osobnostné (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Push a pull faktory radikalizácie špecifické pre online prostredie odrážajú to, ako technológie, sociálne siete a anonymita digitálneho sveta zosilňujú a transformujú tradičné

príčiny extrémizmu. Internet tu funguje ako masívny **katalyzátor a urýchľovač** celého procesu (vrátane tzv. sebaradikalizácie) tým, že mladému človeku umožňuje neustále udržiavanie kontaktov s radikálmi a posilňuje už osvojené ideologické posolstvá (Šlosár, 2023).

Čo mladých v online priestore priťahuje k radikálnemu obsahu? (pull faktory)

Komunita rovnako zmýšľajúcich ľudí, ponuka identity a pocit spolupatričnosti

Sociálne siete (ako napríklad Facebook či rôzne diskusné fóra) plnia funkciu útočiska pre mladých ľudí, ktorí majú v reálnom (offline) svete problém nájsť rovnako zmýšľajúcich jednotlivcov. Poskytujú im virtuálny priestor a tzv. ozvenové komory (*echo chambers*), kde nachádzajú plné pochopenie a podporu pre svoje radikálne alebo kontroverzné názory. Pri komunikácii v online priestore extrémistické skupiny cielene formulujú svoje posolstvá tak, aby v mladých ľuďoch vzbudili silný pocit príslušnosti, povinnosti, túžby po dobrodružstve, upevňovali ich identitu, alebo im pomáhali budovať pocit „statusu obete“, ktorú treba pomstiť (Šlosár, 2023; Hovanová, Šedo, 2025).

Atraktivita cez humor a mémy

Radikálne skupiny úspešne využívajú cynický či čierny humor, iróniu a mémy. Tento typ obsahu pôsobí na prvý pohľad ako nevinná zábava, vďaka čomu u mladých ľudí pod rúškom online anonymity znižuje zábrany a nenápadne posúva hranice tolerance voči násiliu či nenávisti. Prvý kontakt s extrémistickým obsahom nastáva často cez ironický humor a extrémistické meme (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Špecifiká herných platforiem

Deti dnes vo väčšine prípadov nehrajú osamotene ako v minulosti. Cez počítačové hry sa spoznávajú s inými ľuďmi, komunikujú s nimi buď priamo v hrách (cez chat) alebo cez iné platformy (napr. sociálna sieť Discord). Hráči hier môžu prísť do kontaktu aj s extrémistami (napr. na Discord, v in-game chaty), ktorí využívajú taktiku budovania dôvery (grooming), prostredníctvom ktorej zraniteľných hráčov priťahujú sľubmi uznania, a postupne ich presmerovávajú do uzavretých extrémistických skupín (tzv. channeling). Akčné online hry, najmä tie z perspektívy strelca (FPS), prispievajú k znižovaniu citlivosti (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Pôsobenie aktérov radikalizácie

Nebezpečných aktérov v online prostredí je ťažké odhaliť. Verbovači, ideológovia a propagandisti často vystupujú anonymne bez jasnej štruktúry. Extrémistický obsah sa neraz šíri samovoľne, bez priameho zásahu týchto aktérov, čo vedie k samoradikalizácii. Už deti vo

veku 11 až 12 rokov sa v online prostredí stretávajú s extrémistickým obsahom, ako sú symboly (napr. hákové kríže), nenávistné vtipy o menšinách či odkazy na extrémistické komunity, a to najmä cez herné, diskusné a livestreamové platformy. Mladí ľudia si takýto obsah medzi sebou posielajú, komentujú a postupne ho akceptujú. Herné prostredie je aj vďaka anonymite a nízkej transparentnosti vyhľadávaným priestorom pre náborové akcie extrémistov (Struhár, Švecová, Kriššák, 2026).

Anonymita na sociálnych sieťach

Online prostredie zo svojej podstaty poskytuje určitú mieru anonymity, ktorá podporuje šírenie nenávisťi, pretože používatelia sa často cítia byť chránení pred dôsledkami svojho správania. To ešte viac oslabuje schopnosť mládeže zvládať toxické prostredie, keďže si môžu zafixovať presvedčenie, že takéto správanie je spoločensky akceptovateľné (RMS, 2026).

Čas strávený online

Mladí ľudia trávajú na internete veľa aktívneho času – počas školských dní v priemere 4,4 hodiny denne a cez víkend 5,1 hodiny. Najčastejšie používajú sociálne siete, ktoré denne alebo takmer denne využíva 90 % respondentov, najmä mladí vo veku 15 až 17 rokov. Druhou najčastejšou aktivitou je komunikácia s rodinou a priateľmi, ktorej sa denne venuje 80 % respondentov (Holdoš et al., 2023).

Vďaka smartfónom a mobilným dátam už nie je čas online viazaný na konkrétnu časť dňa, ale sprevádza mladých počas školy, cestovania aj večer. Výskumy zároveň ukazujú, že čím viac času trávajú deti a dospelávajúci online, tým vyššie je riziko, že sa stretnú so škodlivým obsahom vrátane extrémistických materiálov (Izrael et al., 2020). Častejšie sú tak vystavení aj nenávisným prejavom, predátorskému správaniu a ďalším radikálnym obsahom (Orange Slovensko, 2026).

Čo mladých z bežného života vytláča do radikálneho online priestoru (push faktory)?

Sociálna izolácia a neuspokojivé vzťahy v offline svete

Ak mladý človek prežíva v reálnom svete extrémnu osamelosť, čelí šikane, cíti sa ako outsider alebo nemá vybudovanú pevnú sieť podporných vzťahov doma či v škole, tieto negatívne okolnosti ho priamo tlačia hľadať útočisko vo virtuálnom svete. Absencia sociálnej opory z neho robí mimoriadne zraniteľný cieľ pre online aktérov, ktorí mu chýbajúce prijatie zdanlivo nahradia (Hubočan, 2024).

Algoritmické zosilňovanie a informačné bubliny

Algoritmy sociálnych sietí sú nastavené tak, aby udržali používateľa čo najdlhšie. Keďže silné reakcie vyvolávajú najmä konfliktné a polarizujúce témy, algoritmy mladým ľuďom častejšie ponúkajú práve takýto obsah. Čím dlhšie sú online, tým viac sa môžu uzatvárať do informačných bublín, ktoré posilňujú predsudky a normalizujú extrémne či nenávistné postoje (Keklak, 2025; Holetzová, Holetz, 2025).

Vystavenie polarizujúcemu a toxickému obsahu

Neustála konfrontácia s kontroverznými naratívmi a dezinformáciami v digitálnom priestore vytvára silný psychologický tlak. Opakované sledovanie takéhoto radikálneho materiálu posilňuje dichotomické myslenie, prehľbuje medziskupinovú animozitu a vedie k postupnej normalizácii extrémnych postojov (Hovanová, Šeďo, 2025)

NENÁVISTNÝ A ŠKODLIVÝ OBSAH NA INTERNETE

Z výskumov vyplýva, že kontakt s nenávistným prostredím je pre dnešnú mládež takmer každodennou realitou. S nenávistnými prejavmi na internete sa už niekedy stretla prevažná väčšina mladých (93 %). Pričom často sa s nenávistným obsahom stretáva takmer tretina mladých od 16 rokov (31 %) (Orange Slovensko, 2026). Reprezentatívny výskum Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026) taktiež potvrdil, že mladí ľudia najviac vnímajú prítomnosť nenávistných prejavov v online prostredí (viac než 50 % respondentov). Výrazne menej respondentov (približne 30 %) uviedlo, že nenávistné prejavy sú prítomné v ich okolí (offline).

Skúsenosti chlapcov a dievčat s nenávistným alebo inak škodlivým obsahom sa líšia. **Chlapci častejšie aktívne vyhľadávajú a šíria nenávisť** (13 % chlapcov oproti 8 % dievčat) a výrazne častejšie sa stretávajú s krvavým, násilným a vojnovým obsahom (gore). **Dievčatá, naopak, vo vyššej miere čelia osobnej kyberšikane** a častejšie si všímajú politický extrémizmus, nenávisť voči queer ľuďom, menšinám a mizogýnnu obsah (RMS, 2026; Holdoš et al., 2023; Izrael et al., 2019).

Nenávistný obsah namierený voči špecifickým skupinám

Pokiaľ ide o nenávistné správy a komentáre namierené voči špecifickým skupinám, stretlo sa s nimi na internete aspoň niekoľkokrát 49 % detí a mladých (Holdoš et al., 2023). V roku 2019 to pritom bolo len 29,1 % mladých ľudí a z nich v signifikantne väčšej miere chlapci (34,7 % v porovnaní s 23,5 % dievčat) (Izrael et al., 2019). So stúpajúcim vekom frekvencia kontaktu s takýmto obsahom rastie.

Najčastejšie sa mladí ľudia stretávali na internete s nenávistnými prejavmi voči queer ľuďom (až 71 % mladých ľudí sa s takýmto obsahom stretlo aspoň párkrát v posledných 12 mesiacoch predchádzajúcim zberu dát). 60 % sa aspoň párkrát stretlo s nenávistnými

prejavmi voči Ukrajincom, 59 % voči Rusom, a 58 % sa aspoň párkrát stretlo s nenávisťnými prejavmi voči Rómom (Holdoš et al., 2023).

Ešte v roku 2020 vo výskume Katolíckej univerzity v Ružomberku až 73 % mladých ľudí uviedlo, že sa nikdy na internete nestretlo s nenávisťným obsahom, ktorý by napádal určité skupiny alebo jednotlivcov. 25 % sa s takýmto obsahom stretlo niekoľkokrát za rok alebo aspoň raz za mesiac (Izrael et al., 2020). Tieto zistenia sa, samozrejme, nedajú úplne porovnávať vzhľadom na rozdielnu metodológiu výskumu.

Gore obsah

Mládež, a to najmä chlapci, sa pomerne často stretáva s nevyžiadanými násilnými videami a fotografiami, ktoré detailne zachytávajú surové ubližovanie iným ľuďom, vojnové zábery alebo týranie zvierat (gore obsah) (RMS, 2026; Orange Slovensko, 2026; Izrael et al., 2020; IPčko, 2026).

S krutými a násilnými obrázkami či videami (zobrazujúcimi napríklad ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám) sa na internete stretáva **30 % detí a dospelých** (Izrael et al., 2020). Až **9 % detí a dospelých** si takýto krvavý alebo násilný obsah pozerá pravidelne, minimálne **raz za týždeň**.

Denne alebo takmer denne sledujú krvavé a násilné materiály 4 % opýtaných. Skúsenosť s kontaktom s agresívnym a násilným obsahom narastá priamo úmerne s vekom mladých ľudí (Holdoš et al., 2023). Zároveň však platí, že ako jedno z najvýznamnejších *negatív* online priestoru vnímajú tento obsah (násilie, týranie, krv) najmä mladší tínedžeri vo veku 13 – 15 rokov (uvádza to 32 % z nich), kým u starších vo veku 16 – 20 rokov je to 22 % (Orange Slovensko, 2026).

Mizogýnia, manoféra

Mimoriadne silný je tiež výskyt **mizogýnie**. Samotný pojem mizogýnia je však medzi mladými pomerne neznámy (67 % sa s týmto pojmom nestretlo). Ale tí, ktorí už o ňom počuli, vedia pomerne výstižne vysvetliť, čo to znamená. Z tých, ktorí sa s pojmom už stretli, 41% uviedlo, že ide o nenávisť voči ženám a 11 % uviedlo, že ide o pohrdanie ženami.

Väčšina mladých ľudí nepozná ani pojem manoféra (71 %). Aj tí, ktorí tento pojem už niekedy počuli, často nevedia správne vysvetliť, čo presne znamená. Tí, ktorí sa už s pojmom stretli, si ho najčastejšie spájajú s online priestorom (10 %), s nenávisťou voči ženám (10 %) a s mužským svetom (9 %) (Orange Slovensko, 2026).

Takmer 80 % tínedžerov vo veku od 16 rokov sa však stretlo s názormi o menejcennosti žien, pohrdaním či nenávisťou voči nim, pričom pätina z nich sa s takýmto obsahom stretáva pravidelne. Postoj k tomuto názoru je však výrazne odmietavý – vôbec s ním nesúhlasí 63 % z tých, ktorí sa s ním už stretli (Orange Slovensko, 2026).

Až 90 % mladých sa už stretlo s naratívom, že muži majú prirodzene dominantnú pozíciu. Jednoznačný nesúhlas s takýmto vnímaním vyjadrilo takmer 40 % mladých, štvrtina si naň nevie vytvoriť jasný názor – najmä v mladších vekových skupinách. Každý desiaty mladý s týmto pohľadom dokonca súhlasí. Ženy sa s názorom o dominantnej pozícii mužov stretávajú výrazne častejšie (Orange Slovensko, 2026).

Až štvrtina mladých žien sa s týmto názorom stretáva často. A medzi ľuďmi sledujúcimi manoféru sa s ním často stretáva až takmer tretina z nich, i keď sa voči nemu vymedzujú a prejavujú nesúhlas. Súhlas s týmto názorom sa medzi ľuďmi, ktorí sledujú čiastočnú manoféru, ukazuje v mierne vyššej miere, než je tomu v prípade tých, ktorí manoféru nesledujú.

S názorom, že muž je úspešný len vtedy, keď je bohatý, silný a svalnatý, sa takisto už stretol takmer každý mladý človek (86 %). S týmto názorom sa však stretávajú až dve tretiny mladých, ktorí sledujú manoféru. A štvrtina z nich s týmto názorom aj súhlasí. Starší teenageri sa vedľa razantnejšie vymedziť voči tomuto tvrdeniu a intenzívnejšie s ním nesúhlasia (38 % s týmito tvrdeniami vôbec nesúhlasí). Úplné odmietnutie u mladších teenagerov prejavuje iba štvrtina z nich (Orange Slovensko, 2026).

S mizogýnnymi názormi sa najviac stretávajú na sociálnych sieťach (Instagram, TikTok, Facebook), ale aj vo verejnom priestore (offline).

Vnímanie hranice medzi vyjadrením názoru a šírením nenávisťi

Približne polovica mladých považuje hranicu medzi vyjadrením názoru a šírením nenávisťi za prekročenú vtedy, keď obsah zahŕňa osobné útoky (50 %), nabáda k zlým skutkom (49 %), útočí na konkrétnu skupinu (48 %) alebo je cielenou snahou je niekomu ublížiť (46 %) (Orange Slovensko, 2026).

Viac ako tri štvrtiny mladých si myslí, že ľudia si na sociálnych sieťach často neuvedomujú, ako môžu komentármi ublížiť druhým (76 % skôr alebo úplne súhlasí). Postoj k výroku, že vyjadrenie názoru nemá hranice, je medzi mladými pomerne rovnomerne rozdelený, veľa z nich zastáva aj neutrálny postoj (31 %).

Výrazné rozdiely vo vnímaní tejto hranice sa prejavili u mládeže, ktorá sleduje influencerov z tzv. manoféry. Títo mladí ľudia majú **zníženú citlivosť voči osobným útokom** – len 35 % z

nich vníma osobné útoky ako prekročenie hranice. Zároveň sa u tejto skupiny oveľa častejšie objavuje súhlas s výrokom, že vyjadrenie názoru nemá vôbec žiadne hranice (myslí si to viac ako polovica z nich). Naopak, mladí ľudia, ktorí sledujú takýto obsah iba čiastočne, vykazujú paradoxne vyššiu citlivosť (51 %) na situácie, keď niekto inému vnucuje vlastný názor (Orange Slovensko, 2026).

Strety s extrémizmom

Podľa výskumu Centra vedecko-technických informácií sa extrémistickým obsahom na internete a sociálnych sieťach stretla asi polovica mladých ľudí (Pétiová, 2024). Najnovší výskum Orange Slovensko (2026) ukázal, že s prejavmi extrémizmu sa už stretli viac ako dve tretiny tínedžerov nad 16 rokov. Medzi najčastejšie formy tohto obsahu patria **konšpiračné teórie, politický extrémizmus a nenávisť** (RMS, 2026). Výskumy potvrdzujú výrazný nárast tohto javu v čase – kým v roku 2016 sa s extrémistickými prejavmi na internete stretlo 16,6 % žiakov, **v roku 2024 to bolo už takmer 50 %** (Pétiová, 2024). Výskum RMS (2026) uvádza, že najčastejšie sa mladí ľudia s extrémistickým alebo radikálnym obsahom stretávajú na Facebooku (viac než 60% sa tu aspoň občas stretáva s týmto typom obsahu). Približne 50 % sa s takýmto obsahom stretáva na Instagrame a približne 40 % na Youtube. Tieto siete sú zároveň medzi mladými najpoužívannejšie.

Ako uvádza Konceptia prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028, v špecifických častiach online priestoru sa šíria ideológie ako **militantný akcelerationizmus** (ktorý vyzýva na násilný boj proti štátnemu zriadeniu), ako aj manifesty a otvorená oslava páchateľov teroristických činov (Ministerstvo vnútra SR, 2025).

Približne pätina starších tínedžerov sa už priamo stretla s online skupinami, v ktorých sa prejavujú extrémistické názory. Prevažná väčšina tieto komunity vníma negatívne (Orange Slovensko, 2026).

Až 18,6 % mladých uviedlo, že im radikálny obsah na sociálnej sieti priamo preposlala ich blízka osoba. Takmer 13 % respondentov pozná vo svojom okolí niekoho, kto sa začal radikalizovať práve prostredníctvom sociálnych sietí (RMS, 2026).

Hoci väčšina mladých je skôr pasívnymi konzumentmi alebo obeťami, existuje menšina, ktorá sa na šírení radikálneho obsahu priamo podieľa. V roku 2019, 9,7 % mladých ľudí uviedlo, že takéto obsahy aj vyhľadávali, 4,7 % ich dostalo a 1,5 % takýto obsah poslalo (Izrael et al., 2019). O 4 roky neskôr už 17 % mladých ľudí uviedlo, že za posledných 12 mesiacov predchádzajúcich výskumu posielali alebo zdieľali nenávistné obsahy namierené proti nejakej skupine ľudí (Holdoš et al., 2023).

Reakcie na nenávistný, radikálny a extrémistický obsah

Správa z výskumu *EU Kids Online IV v Slovenskej republike* (Izrael et al., 2019) zistili, že 16,1 % necítilo pri stretnutí s takýmto obsahom nič, pričom výskum Katolíckej univerzity a NKS o štyri roky neskôr (Holdoš et al., 2023) zistil, že **pri nenávistnom obsahu namierenom voči niektorej skupine (napr. queer ľudia, Rómovia a pod.) mladí ľudia necítili nič už v 31 %**. Naopak, 9 % detí uviedlo, že sa na takomto obsahu zabávalo.

V roku 2019 36,7 % mladých ľudí cítilo smútok, o štyri roky neskôr to bolo len 21 % mladých ľudí. V roku 2019 až 56 % mladých ľudí cítilo pri tomto type obsahu hnev, v roku 2023 to bolo už len 20 %. V roku 2019, 13,8 % mladých cítilo nenávisť, pričom v roku 2023 to bolo už 17 % a podiel mladých ľudí, ktorí cítili hanbu sa znížil z 20,6 % na 15 % (Holdoš et al., 2023; Izrael et al., 2019). **Toto porovnanie môže naznačovať normalizáciu a znecitlivovanie mladých ľudí voči tomuto typu obsahu.**

Iba pätina mladých berie prejavy pravicového extrémizmu vážne. Väčšina im neprisuduje význam a vnímajú to len ako pózu, snahu zapadnúť alebo ako vtip (Orange Slovensko, 2026). Najväčšia časť respondentov vo výskume CVEKu (28,1 %) by svojho známeho upozornila, že zdieľanie takýchto príspevkov nie je správne, ale takmer štvrtina by si toto konanie svojho známeho nevšímala, pretože to pre nich nie je podstatné. Vyše 16 % respondentov by takýto príspevok nahlásilo ako nevhodný a porovnateľná časť by to akceptovala ako prejav slobodnej vôle (Gallová Kriglerová et al., 2022).

Veľa mladých tomu neprisuduje význam a nerieši to. Len necelá štvrtina takýto obsah nahlasuje správcovi sociálnej siete a približne pätina volí možnosť skryť príspevok. V ešte nižšej miere sa vyskytovali reakcie typu „okomentujem príspevok“, zareagujem emotikonom, vyjadrím emotikonom podporu na komentár, s ktorým súhlasím a pod. Absolútna väčšina mladých by však nereagovala nijako (RMS, 2026).

Podľa výskumu Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026) by sa v prípade podozrenia, že niekto z ich okolia sa radikalizuje online, približne 35 % mladých neobrátilo na nikoho. Približne rovnaký podiel by sa obrátil na rodičov. To boli najčastejšie voľby. Približne štvrtina by sa obrátila na kamarátov.

Na riziko normalizácie týchto prejavov upozorňuje aj Rada mládeže Slovenska (RMS, 2026). Podľa výskumu prevládajú na sociálnych sieťach negatívne až agresívne komentáre, ktoré prehlbujú polarizáciu názorov a uzatvárajú ľudí do názorových bublín, kde sa môžu ďalej radikalizovať. Analýza zároveň ukazuje, že vulgarizmy, osobné útoky a zosmiešňovanie sa stávajú bežnou súčasťou online diskusií, čo postupne znižuje kvalitu verejnej debaty.

Vo tomto výskume (RMS, 2026) sa zároveň takmer tri štvrtiny mladých ľudí vyjadrili, že mladí ľudia veľmi alebo skôr zle rozumejú rizikám radikalizácie na sociálnych sieťach. A týmito témam sa v rámci preventívnych aktivít vo vzdelávaní venuje aj pomerne málo pozornosti – viac než polovica (55,3 %) mladých sa vyjadrilo, že tejto téme sa nevenovala žiadna prednáška alebo aktivita v škole či na inom vzdelávacom podujatí (RMS, 2026).

Ako prítomný je nenávisťný a radikálny obsah v online priestore?

Inštitút pre strategický dialóg (Kuchta, 2021) analyzoval v období od 1.1. do 31.8.2021 viac než 11 tisíc príspevkov na sociálnych sieťach, ktoré obsahovali extrémistické názory. Najčastejšie išlo o nacionalizmus (49 % príspevkov), anti-LGBTI naratívy (16 %), antisemitizmus (15 %) a anti-demokratické postoje (10 %). Tieto pochádzali najmä od aktérov napojených na politickú extrémnu pravicu. Najväčší objem extrémistického obsahu bol identifikovaný na Facebooku (46 %) a na Telegramu (42 %). Na Instagrame to bolo len 12 % zo všetkých analyzovaných príspevkov. Táto analýza sa však zamerala len na analýzu online prostredia z hľadiska výskytu extrémistického obsahu na určitom výbere kanálov, nie na to, či tento obsah konzumujú mladí ľudia.

Aktuálnejší výskum Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026) priniesol obsahovú a sentimentálnu analýzu komentárov na Facebooku. Skúmal verejné diskusie na vybraných profiloch a stránkach venujúcich sa kontroverzným a spoločensky citlivým témam, aby zhodnotil mieru toxicity tohto prostredia. V analyzovanom období (október 2024) tvorili toxické komentáre v priemere 13,78 % zo všetkých príspevkov. Súčasťou výskumu bola aj sentimentálna analýza, ktorá hodnotila emocionálne ladenie komentárov na škále od pozitívnych po agresívne. Ukázalo sa, že najčastejší bol negatívny tón, ktorý sa objavil v 60 % komentárov, zatiaľ čo pozitívny tón sa vyskytol v menej ako 5 %. Neutrálny tón tvoril 18 % komentárov. Agresívny tón bol zaznamenaný v 43 komentároch, najmä v politických a sociálnych diskusiách. Radikálny obsah sa objavil len v ôsmich z nich, pričom išlo najmä o výzvy na antidemokratické kroky, dehumanizáciu a násilné vyjadrenia.

Analýza Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026) upozorňuje, že toxicita na Facebooku predstavuje pre mladých ľudí vážne riziko, najmä z hľadiska radikalizácie. Častý kontakt s nenávisťnými prejavmi a polarizovanými názormi môže posilňovať extrémne postoje, izolovať ich od rôznych perspektív a viesť ich k prijímaniu čoraz nekompromisnejších názorov. Tento vývoj môže mať dlhodobý vplyv na ich sociálne správanie, vnímanie sveta aj schopnosť viesť vyvážené diskusie a zdravé vzťahy v bežnom živote. Zistenia preto naznačujú, že bez účinnej kontroly obsahu predstavuje Facebook pre mládež významné riziko.

ŽELANÉ ZMENY V ONLINE SVETE

Mladí ľudia navrhujú, aby sociálne siete dôslednejšie blokovali nebezpečné profily (44 %), účty šíriace nenávisť a nenávisťný obsah (39 %) (Orange Slovensko, 2026). Mladí vo veku 13 až 16 rokov by zároveň privítali prísnejšiu reguláciu obsahu na sociálnych sieťach (IPčko, 2026). Podľa výskumu Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026) si 64 % mladých myslí, že platformy by mali robiť viac proti šíreniu radikálneho obsahu. Približne 55 % podporuje intenzívnejšiu kontrolu a mazanie extrémistického obsahu a takmer 40 % by privítalo lepšie algoritmy na jeho odhaľovanie aj užšiu spoluprácu sociálnych sietí s políciou a štátnymi orgánmi.

Mladí by privítali aj silnejšiu ochranu pred podvodmi (38 %) a prísnejšie postihy za kyberšikanu (33 %) (Orange Slovensko, 2026). Takmer štvrtina z nich zároveň podporuje vekové obmedzenie prístupu na sociálne siete (23 %), čo potvrdili aj fokusové skupiny s mladými vo veku 13 až 16 rokov (IPčko, 2026). Podľa nich si používanie sociálnych sietí vyžaduje určitú mieru mentálnej zrelosti, ktorú mladšie deti ešte nemajú.

Mladí sa vo veľkej miere zhodujú, že za bezpečnosť v online priestore by mal niešť zodpovednosť štát, teda politici a inštitúcie (50 %), aj samotné sociálne siete (50 %) (Orange Slovensko, 2026). Dôležitú úlohu platforiem zdôraznili aj mladí vo veku 13 až 16 rokov vo fokusových skupinách IPčka (IPčko, 2026) a podobne sa vyjadrilo aj približne 40 % respondentov vo výskume Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026). Rodičov a školu mladí vnímajú skôr ako dopĺňujúcich aktérov, pričom najmä mladší respondenti poukazovali na zodpovednosť rodičov za deti (IPčko, 2026). Rodičovskú zodpovednosť označilo aj približne 40 % mladých vo výskume Rady mládeže Slovenska (RMS, 2026). Rovnaký podiel respondentov zároveň považuje za spoluzodpovedných aj samotných mladých ľudí, ktorí by mali prispievať k prevencii radikalizácie na sociálnych sieťach.

Mladí sú vo všeobecnosti spokojní s tým, ako otázky online bezpečnosti riešia rodičia a škola (Orange Slovensko, 2026). Práve týmto aktérom zároveň pri téme radikalizácie a online bezpečnosti dôverujú najviac: učiteľom dôverujú tri štvrtiny respondentov a rodičom približne 85 % (RMS, 2026). Vysokú dôveru prejavujú aj kamarátom a odborníkom, napríklad psychológom (zhodne po 80 %), ako aj pracovníkom s mládežou (približne 75 %) (RMS, 2026). Naopak, s riešeniami zo strany štátu a sociálnych sietí, od ktorých zároveň očakávajú najviac, sú mladí výrazne nespokojní (Orange Slovensko, 2026). Týmto aktérom zároveň dôverujú najmenej; politikom celkom alebo skôr dôveruje len necelých 20 % mladých (RMS, 2026).

BIBLIOGRAFIA

ANDRESOVÁ, Nela a Katarína ČAVOJSKÁ, ed., 2021. *Hodnoty mladých: porovnanie hodnôt a postojov Čechov a Slovákov*. Bratislava: Rada mládeže Slovenska. ISBN 978-80-99942-02-9.

BRUTOVSKÁ, Gizela a Matúš BÉREŠ, 2022. How do Revolting Young People Become Radicals – The Case of Slovakia. In: *Athens Journal of Social Sciences*. 9(2), s. 181-200. ISSN 2241-7737.

ČAVOJSKÁ, Katarína a Paula MARINOVÁ, 2022. *Participácia mládeže na Slovensku*. Bratislava: Rada mládeže Slovenska. Materiál na 32. rokovanie Rady vlády pre mimovládne neziskové organizácie, bod 7.

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS (FRA), EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY a EUROSTAT, 2024. *EU gender-based violence survey - Key results: Experiences of women in the 27 EU Member States*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-9489-499-1. DOI: 10.2811/4526264.

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG (FES), 2022. *Nespokojní a predsa zostávajú: výskumná správa o mladých na Slovensku*. Bratislava: Friedrich-Ebert-Stiftung.

GAJDOŠOVÁ, Eva, ed., 2023. *Podpora a rozvoj duševného zdravia v školách: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Žilina: IPV Inštitút priemyselnej výchovy. ISBN 978-80-89902-30-9.

GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, Elena, Jana KADLEČÍKOVÁ, Alena Holka CHUDŽÍKOVÁ a Michaela PÍŠOVÁ, 2022. *Mladí a extrémizmus: Faktory vplývajúce na radikalizáciu mladých ľudí a vnímanie jej prejavov*. Bratislava: Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK). ISBN 978-80-974131-1-8.

GLOSS, Hugo, Pavol KOSNÁČ a Veronika CIGÁNEKOVÁ, 2025. *Trendy [ne]dôvery 2025: správa o stave dôvery*. Bratislava: DEKK Inštitút.

HAJDU, Dominika a Iveta KUPKOVÁ, 2018. *Connected (with) Youth. Informácie, dôvera a vplyv medzi mladými ľuďmi na Slovensku*. Bratislava: GLOBSEC.

HOLDOŠ, Juraj, Angela ALMAŠIOVÁ a Pavel IZRAEL, 2025. *Slovenskí žiaci v online svete 2025*. Bratislava: Centrum bezpečného internetu Slovensko, Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Katolícka univerzita v Ružomberku.

HOLDOŠ, Juraj, Pavel IZRAEL, Angela ALMAŠIOVÁ a Katarína KOHÚTOVÁ, 2023. *Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023: Výskumná správa [online]*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku.

HOLETZOVÁ, Katarína a Tomáš HOLETZ, 2025. Reflexia manoféry v mediálnom prostredí. In: KASARDA, M., HOLETZOVÁ, K. (eds.). *Pravda a lož: Stratení v supermarkete informácií*. Bratislava: Paneurópska vysoká škola. ISBN 978-80-8275-031-0

HOVANOVA, Magdaléna a Katarína ŠIŇANSKÁ. Social Isolation, Social Support, and Radicalisation of Adolescents. *Sociálna práca / Social Work*, 2024, roč. 24, č. 1, s. 57–72.

HOVANOVA, Magdaléna a Tomáš ŠEĎO, 2025. The Digital Age – Digital Radicalisation? A Model of the Relationship Between Online Content and Online Radicalisation. *SP/SP – Sociálna práca / Social Work*, 2025, roč. 25, č. 1, s. 35–51.

HUBOČAN, Samuel, 2024. Kriminalita a sociálno-patologické javy vyskytujúce sa u mládeže súvisiace s radikalizáciou a násilným extrémizmom. In: *Prevenia*, 2024, č. 4, s. 3 – 10.

IPčko, 2026. Sociálne siete v prostredí mladých ľudí vo veku 13-16 rokov. Hlavné zistenia z kvalitatívneho prieskumu – focus groups. Bratislava: IPčko.

IUVENTA/OSF, 2018. Príčiny radikalizácie mládeže vo veku 14 až 17 rokov: Hlavné zistenia z kvalitatívneho výskumu (december 2017 – január 2018). Bratislava: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

IZRAEL, Pavel, Juraj HOLDOŠ, Róbert ĎURKA a Marek HASÁK, 2019. Predbežná správa z výskumu EU Kids ONLINE IV Slovensko na internete. Nenávistné prejavy, diskriminácia a násilný extrémizmu. Ružomberok: Katolícka univerzita.

IZRAEL, Pavel, Juraj HOLDOŠ, Róbert ĎURKA a Marek HASÁK, 2020. Slovenské deti a dospievajúci na internete. Záverečná správa z výskumu EU Kids ONLINE IV – Slovenská republika. Ružomberok: Katolícka univerzita.

KEKLAK, Richard, 2025. Algoritmy ako generátory konfliktu a polarizácie. In: KASARDA, M., HOLETZOVÁ, K. (eds.). *Pravda a lož: Stratení v supermarkete informácií*. Bratislava: Paneurópska vysoká škola. ISBN 978-80-8275-031-0.

KUCHTA, Richard, 2021. *Online Extremism in Slovakia: Actors, Topics, Platforms & Strategies*. London: Institute for Strategic Dialogue (ISD). Strong Cities Network.

KUSÁ, Zuzana, 2025. Monitorovanie vzájomných vzťahov v triednom kolektíve a názorov žiactva na školu a spoločenské témy: 1. časť. Bratislava: Štátna školská inšpekcia.

LIČNER, Vladimír a Tomáš ŠEĎO (eds.), 2023. *Súčasnosť a budúcnosť sociálnej práce v reflexiách spoločenských zmien (Zborník príspevkov z vedeckej konferencie – 10. ročník Košických dní sociálnej práce)*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress. ISBN 978-80-574-0248-0.

LIČNER, Vladimír, Soňa LOVAŠOVÁ (ed.), Magdaléna HOVANOVA, Lucia TÓTHOVÁ a Katarína ŠIŇANSKÁ, 2024. *Representative Analysis of Family and Social Factors of*

Radicalization in Youth in Slovakia. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 978-80-7599-440-0, pp. 12-13.

MADARASOVÁ GECKOVÁ, Andrea a Daniela HUSÁROVÁ a kol., 2023. *Sociálne determinanty zdravia školákov HBSC - Slovensko - 2021/2022: Národná správa o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní 11-, 13-, a 15-ročných školákov na základe prieskumu uskutočneného v roku 2021/2022 v rámci medzinárodného projektu „Health Behaviour in School-aged Children“ (HBSC)*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. ISBN 978-80-574-0214-5. DOI: 10.33542/SDZ-0214-5.

MADRO, Marek, Elena GALLOVÁ KRIGLEROVÁ a Zuzana JURÁNEKOVÁ, 2025. *Rok Vyfrustrovača: Čo nám mladí ľudia (ne)vedia povedať nahlas. Analýza anonymných odkazov mladých z projektu Nevypočutý*. Bratislava: IPčko.

MAXIMOV, Dominik a Soňa LOVAŠOVÁ. Spirituality and Religiosity of Adolescents in the Context of Radicalisation. *Caritas et Veritas*, 2023, roč. 13, č. 2, s. 77–89. DOI: 10.32725/cetv.2023.023.

MILO, Daniel a Katarína KLINGOVÁ, 2018. *GLOBSEC YOUTH TRENDS: How Young Central Europeans View the World*. Bratislava: GLOBSEC.

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2025. *Koncepcia prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028*. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

ORANGE SLOVENSKO, 2026. *Radikalizácia mladých na internete: Záverečná správa z prieskumu pre spoločnosť Orange Slovensko*. Bratislava: 2muse.

PÉTIOVÁ, Marianna, 2024. *Prejavy extrémizmu v základných a stredných školách z pohľadu žiakov*. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR). ISBN 978-80-8240-075-8.

RMS, 2026. *Radikalizácia mládeže. Posilnenie mediálnej gramotnosti*. Bratislava: Rada mládeže Slovenska.

STRAUSZOVÁ, Katarína, Jana KAZAZ a Katarína KLINGOVÁ, 2023. *Gender-based hate in the Slovak pre-election period*. Bratislava: GLOBSEC.

STRUHÁR, Pavol, Júlia ŠVECOVÁ a Tomáš KRIŠŠÁK, 2026. *Radikalizácia mladých ľudí: trendy, riziká a prevencia*. Trenčín: Katedra politológie Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne. ISBN 978-80-8295-063-5.

ŠLOSÁR, Dušan, 2023. *Pull a push faktory radikalizácie v pôsobnosti pomáhajúcich profesionálov*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, Katedra sociálnej práce. ISBN 978-80-574-0240-4.

VELŠIC, Marián, 2017. *Mladí ľudia a riziká extrémizmu (Výskumná štúdia)*. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky (IVO). ISBN 978-8-89345-65-6.

VICENOVÁ, Radka a Zuzana JUŠČÁKOVÁ, 2022. *Podpora demokratických hodnôt medzi stredoškolskou mládežou: Výskum postojov žiakov a žiačok stredných škôl k vybraným aspektom extrémizmu*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (SNSLP). ISBN 978-80-99917-55-3.

Mládež, radikalizácia a digitálny svet

Prehľadová štúdia existujúcich výskumov o mladých ľuďoch na Slovensku

Centrum pre výskum etnicity a kultúry
2026

**MLÁDEŽ,
RADIKALIZÁCIA
A DIGITÁLNY
SVET**

2026

CVEK
centrum pre výskum
etnicity a kultúry